

HANDLEIDING STRAFRECHTELIJKE AANPAK SCHOOLVERZUIM

Categorie	:	Overig
Afzender	:	College van procureurs-generaal
Adressaat	:	Hoofden van de parketten
Registratienummer	:	2012H002
Datum vaststelling	:	-
Datum inwerkingtreding	:	10-2012
Geldigheidsduur	:	30-09-2016
Vervallen	:	Handleiding strafrechtelijke aanpak schoolverzuim (2011H001)
Wetsbepalingen	:	-
Relevante beleidsregels OM	:	Aanwijzing strafrechtelijke aanpak schoolverzuim (2010A034) Richtlijn voor strafvordering strafrechtelijke aanpak schoolverzuim (2010R021)
Jurisprudentie	:	-
Bijlage(n)	:	-

ACHTERGROND

Met deze Handleiding strafrechtelijke aanpak schoolverzuim wordt beoogd om landelijk tot een meer eenduidig handhavings- en vervolgingsbeleid te komen ten aanzien van de verschillende vormen van schoolverzuim. In 2009 is een eerste versie van de Handleiding strafrechtelijke aanpak schoolverzuim reeds door betrokken partijen (scholen, Ingrado, Leerplichtambtenaren, Halt, OM, ZM) in gebruik genomen.

In 2012 is de handleiding geactualiseerd. In paragraaf 3.5 over de vrijstelling van de leerplicht is recente jurisprudentie opgenomen en verwijzingen naar door het Wetenschappelijk Bureau OM uitgebrachte adviezen. In paragraaf 4.4 is de Halt-regeling opnieuw beschreven, de criteria voor verwijzing zijn verduidelijkt en de strafmaten zijn aangepast.

De handleiding blijkt in de praktijk te voorzien in een behoefte en voldoet als een richtsnoer voor meer uniform handelen van leerplichtambtenaren en het Openbaar Ministerie.

SAMENVATTING

De Handleiding Strafrechtelijke aanpak schoolverzuim en het daarin opgenomen Stappenplan Onderzoek Schoolverzuim betreft een handleiding ten behoeve van de uniforme handhaving van de Leerplichtwet door Leerplichtambtenaren belast met de opsporing en parketmedewerkers belast met de vervolging van schoolverzuim.

Inhoudsopgave

1 Inleiding	4
2 Taken en verantwoordelijkheden	5
§ 2.1 Integrale aanpak	5
§ 2.2 Taken	5
§ 2.2.1 De school	5
§ 2.2.2 De gemeente - algemeen.....	6
§ 2.2.3 De gemeente - leerplichtambtenaar	6
§ 2.2.4 De politie	6
§ 2.2.5 Het OM	6
§ 2.2.6 De Raad voor de Kinderbescherming.....	7
§ 2.2.7 Halt	7
§ 2.2.8 Rechtbank	7
§ 2.2.9 De inspectie onderwijs.....	8
3 Soorten verzuim.....	9
§ 3.1 Leerplicht en Kwalificatieplicht.....	9
§ 3.2 Wettelijk verzuim.....	9
§ 3.3 Absoluut verzuim.....	10
§ 3.4 Relatief verzuim.....	10
§ 3.4.1 Luxe verzuim	10
§ 3.4.2 Signaal verzuim.....	10
§ 3.5 Vrijstelling van leerplicht	11
§ 3.6 Vrijstelling van schoolbezoek.....	13
§3.6.1 Vrijstelling vanwege ziekte	14
§3.6.2 Vrijstelling vanwege plichten i.v.m godsdienst op levensovertuiging.....	14
§3.6.3 Vrijstelling vanwege vakantie buiten de schoolvakanties vanwege beroep van één van de ouders	15
§3.6.4 Bijzonder verlof en wereldreizen	16
4 Het stappenplan onderzoek schoolverzuim.....	19
§ 4.1 Constatering schoolverzuim	18
§ 4.1.1 Het stappenplan.....	20
§ 4.1.2 Extra stap bij luxe verzuim: Onderzoek leerplichtambtenaar	21
§ 4.2 Vervolgingsbeslissing	23
§ 4.2.1 Algemeen.....	23
§ 4.2.2 Absoluut verzuim	24
§ 4.2.3 Signaal verzuim.....	24
§ 4.2.4 Regelmatig te laat komen	24
§ 4.3 Het proces verbaal.....	24
§ 4.3.1 Algemeen.....	24
§ 4.3.2 Specifiek: luxe verzuim.....	25
§ 4.3.3 Specifiek: Signaalverzuim	25
§ 4.4 HALT-afdoening.....	26
§ 4.4.1 Voorwaarden.....	26
§ 4.4.2 Procedure	27
§ 4.4.3 Halt niet gestart of mislukt.....	28
§ 4.5 OM-afdoening.....	28
§ 4.5.1 Criteria	28
§ 4.5.2 Procedure	29
§ 4.5.3 Sancties	29
§ 4.6 Afdoening kantonrechter	29

§ 4.6.1 Criteria.....	29
§ 4.6.2 Uitgangspunten	29
§ 4.6.3 Doorlooptijden	30
5 Bijlagen.....	31
Bijlage I Richtlijnen voor strafvordering Strafrechtelijk aanpak Schoolverzuim	30
Bijlage II Religieuze feestdagen.....	33
Bijlage III Richtlijnen afhandeling aanvragen Extra verlof	34
Bijlage IV Model proces- verbaal	35
Bijlage V Halt verwijzingen.....	39
Bijlage VI Brief psychologisch onderzoek.....	40
Bijlage VII Lijst met afkortingen.....	41

1 Inleiding

Met deze Handleiding Strafrechtelijke aanpak schoolverzuim wordt beoogd om landelijk tot een meer eenduidig handhavings- en vervolgingsbeleid te komen ten aanzien van de verschillende vormen van schoolverzuim. De Handleiding Strafrechtelijke aanpak schoolverzuim is op initiatief van het OM samen met Ingrado geschreven ten behoeve van leerplichtambtenaren belast met de opsporing en parketmedewerkers belast met de vervolging van schoolverzuim.

In de Handleiding Strafrechtelijke aanpak schoolverzuim worden eerst de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende organisaties uiteengezet. Beoogd wordt om met deze omschrijving een integrale ketenaanpak te bewerkstelligen. Hierna worden de verschillende soorten schoolverzuim beschreven. Vervolgens worden aan de hand van een stappenplan de benodigde activiteiten en bijbehorende (kwaliteits)eisen beschreven ten behoeve van de handhaving van de Leerplichtwet.

2 Taken en verantwoordelijkheden

§ 2.1 Integrale aanpak

Bij het handhaven van de leerplicht staat een integrale aanpak voorop¹. Door een sluitend netwerk te vormen, kan worden voorkomen dat leerplichtige jongeren –te- lang verzuimen, met problemen rondlopen of zonder startkwalificatie de school verlaten. Het halen van een startkwalificatie is in het belang van de jongeren zelf en in het belang van onze samenleving. Ongeoorloofd schoolverzuim kan een indicatie zijn voor achterliggende problemen. Schoolverzuim is bovendien een risicofactor voor het voortijdig verlaten van de school en het afglijden in de criminaliteit. Samenwerking tussen scholen, ouders, betrokken instanties en jongeren is onontbeerlijk om er voor te zorgen dat zoveel mogelijk jongeren uiteindelijk een startkwalificatie halen en voldoende toegerust de arbeidsmarkt op gaan.

Op grond van de Leerplichtwet zijn ouders er verantwoordelijk voor dat hun kinderen bij een school staan ingeschreven en die ook bezoeken. Vanaf 12 jaar zijn leerlingen medeverantwoordelijk voor het volgen van de lessen. Ouders en jongeren zijn dus primair zelf verantwoordelijk voor naleving van de leerplicht. Het college van burgemeester en wethouders (B&W) is verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet en heeft daarvoor leerplichtambtenaren aangesteld. Bij de handhaving van de leerplicht zijn diverse partijen betrokken. In laatste instantie is dat Justitie. De rol van Justitie is enerzijds die van ‘stok achter de deur’, anderzijds kan een interventie in gedwongen kader nodig zijn om de gewenste gedragsverandering(en) tot stand te brengen. De leerplichtambtenaar vormt in de uitvoering van de aanpak van schoolverzuim de verbindende schakel.

§ 2.2 Taken

§ 2.2.1 De school

Van de school wordt verwacht dat deze een adequaat verzuimbeleid voert gericht op preventie en toezicht. Indien een kind zonder geldige reden afwezig blijkt, neemt de school contact op met de ouders. Om tijdig te kunnen signaleren dat verzuim niet incidenteel blijkt, houdt de school een eigen administratie van het schoolverzuim bij.

Goede handhaving van schoolverzuim is alleen mogelijk wanneer scholen dat tijdig melden. De meldingen lopen via de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), voorheen Informatie Beheer (IB) groep. Vooral nog geldt deze verzuimmelding via DUO alleen voor het Voortgezet Onderwijs en het BVE (Beroeps en Volwassen Educatie). Voor het speciaal - en primair onderwijs wordt verwacht dat verzuimmeldingen via DUO gaan lopen vanaf 2012. Deze meldingen lopen tot die tijd nog via de leerplichtambtenaar.

Scholen zijn verplicht verzuim te melden bij 16 uur les of praktijktijd gedurende een periode van vier opeenvolgende lesweken en moeten daarop ook worden aangesproken, **art. 21 lid 1 en art. 21a lid 1 Lpw 1969**.

Voor het middelbaar beroepsonderwijs wordt verzuim ten aanzien van les- en stagetijd gemeld, **art. 21 lid 2 en art. 21a lid 2 en Lpw 1969**.

Scholen zijn in principe zelf verantwoordelijk voor het stoppen en voorkomen van verzuim. De administratie dient zo te zijn ingericht dat verzuim snel wordt gesignaleerd. De procedures moeten op school bekend zijn, zodat gesignaleerd verzuim op schoolniveau kan worden aangepakt.

Ondanks de gestelde norm voor wettelijk verzuim verdient het aanbeveling dat de school ook in andere als zorgwekkend beschouwde situaties de leerplichtambtenaar betreft. Het aangewezen overleg hiervoor is het Zorg en Advies Team.

¹ Onder verwijzing naar de brief inzake schoolverzuim van de drie ministers (Justitie, OC&W en Jeugd en Gezin, aan de Kamer d.d. 29 mei 2008

§ 2.2.2 De gemeente – algemeen

Het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet is opgedragen aan het College van Burgemeester en Wethouders. Zij wijzen daartoe één of meer leerplichtambtenaren aan, **art. 16 Lpw 1969**.

Als vuistregel geldt dat per 3800 leerlingen één leerplichtfunctie (leerplichtambtenaar inclusief beleid, coördinatie en administratieve ondersteuning aanwezig moet zijn.²) Het verdient sterke aanbeveling dat bij de uitoefening van deze leerplichtfunctie minimaal één persoon buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) is, zodat de processen-verbaal door de leerplichtambtenaar zelf opgesteld kunnen worden.

Voorts beschikt de gemeente over een adequaat registratiesysteem voor Leerplicht en RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voor voortijdig schoolverlaten). Over het gevoerde beleid doet B&W jaarlijks verslag aan de gemeenteraad.

Gemeenten en het OM hebben een gedeelde verantwoordelijkheid ten aanzien van de handhaving van de Leerplichtwet. Overleg is daarom noodzakelijk. Hiervoor kunnen verschillende overleggen tussen gemeenten en de justitieketen benut worden, zoals het leerplichtsdriehoekoverleg of het Arrondissementaal Platform Jeugd (het overleg voor de jeugdstrafrechtketen).

Regionale samenwerking door gemeenten en het vormen van een regionaal bureau leerplicht kan zeker bij kleinere gemeenten een aanbeveling zijn om capaciteitsproblemen op te lossen.

§ 2.2.3 De gemeente - leerplichtambtenaar

Indien school en ouders er niet in slagen het ongeoorloofd verzuim te stoppen is de leerplichtambtenaar in eerste instantie verantwoordelijk voor het bewegen van de verzuimende leerling en ouders om zijn verplichtingen na te komen, **art. 22 Lpw 1969**.

Het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet aangaande ouders en jongeren is belegd bij de leerplichtambtenaren.

De leerplichtambtenaar vervult tevens een belangrijke schakelrol. Hij onderhoudt het contact met ouders en school en draagt zorg voor een passende actie op de verzuimmeldingen. Indien een melding van de school aanleiding geeft tot zorgen over de ontwikkeling van het kind, meldt de leerplichtambtenaar dit aan het Bureau Jeugdzorg. Van het verzuim kan door de leerplichtambtenaar proces-verbaal worden opgemaakt. Voor het opmaken van een proces-verbaal dient de leerplichtambtenaar over de BOA-bevoegdheid te beschikken.

§ 2.2.4 De politie

De politie kan op grond van artikel 24 Leerplichtwet controles houden in de openbare ruimte. Betrapte spijbelaars kunnen worden afgeleverd bij de school. Met dergelijke controles wordt een belangrijk signaal afgegeven dat schoolbezoek en de handhaving van de leerplichtwet tevens een zaak is van de overheid in bredere zin. Ook kan het enig inzicht verschaffen omtrent jongeren, die niet geregistreerd staan, zoals daklozen, zwerfjongeren, illegalen en absoluut verzuimers. De acties vergen afstemming met de leerplichtambtenaren en scholen, omdat vastgesteld dient te worden of het verzuim ongeoorloofd is.

§ 2.2.5 Het OM

Het OM is verantwoordelijk voor de strafrechtelijke handhaving van de Leerplichtwet. Het OM beslist in welke zaken de leerplichtambtenaar(BOA) proces-verbaal moet opmaken en op welke wijze de strafzaak verder wordt afgedaan.

Het OM maakt hierover afspraken met de leerplichtambtenaren en stuurt deze wanneer nodig inhoudelijk aan. Van belang is dat er goede afspraken gemaakt zijn met leerplichtambtenaren over:

- Welke zaken door de leerplichtambtenaar naar Halt verwezen kunnen worden en onder welke voorwaarden.

² Ingrado-richtlijn (december, 2007)

- In welke zaken er proces-verbaal opgemaakt moet worden, en welke (kwaliteits)eisen daarbij gelden.

Om leerplichtzaken goed te kunnen beoordelen is kennis van het jeugdstrafrecht, schoolsystemen en jeugdzorg vereist. Daarnaast vergen deze zaken inzicht in achterliggende problematiek bij schoolverzuim. Het is daarom van belang dat leerplichtzaken behandeld worden door gespecialiseerde jeugdofficieren.

§ 2.2.6 De Raad voor de Kinderbescherming

De Raad voor de Kinderbescherming heeft verschillende taken in het kader van de strafrechtelijke aanpak van schoolverzuim. Binnen deze aanpak behartigt de Raad de belangen van de minderjarige in die zin dat de Raad ertoe bijdraagt dat op het proces-verbaal schoolverzuim, een pedagogisch verantwoorde (strafrechtelijke) reactie volgt. De Raad geeft hieraan enerzijds invulling door de voorlichtings- en adviesfunctie naar de officier van justitie en de kinderrechter/ rechtbank. Anderzijds vervult de Raad de selectiefunctie waarbij bezien wordt of het schoolverzuim van de minderjarige een signaal is van achterliggende problematiek en of hulpverlening noodzakelijk is. Als hulpverlening op vrijwillige basis niet mogelijk of toereikend is, kan de Raad gebruik maken van zijn civielrechtelijke bevoegdheid om aan de kinderrechter te vragen een kindbeschermingsmaatregel (bijv. OTS) op te leggen.

Alle processen-verbaal schoolverzuim komen aan de orde in het Justitieel Casusoverleg (JCO), bestaande uit (minimaal) de Raad (de casusregisseur), het OM en de politie/ leerplichtambtenaar. In het JCO wordt besproken of de Raad onderzoek gaat doen naar de situatie van de minderjarige. Indien er een raadsonderzoek wordt gedaan naar de leerplichtige jongere spreekt de Raad zowel met de jongere als met zijn ouder(s). In het kader van dat onderzoek worden de leerplichtambtenaar en de school als informant benaderd.

Bij het advies aan het OM betreft de Raad de stand van zaken in de eventueel reeds lopende hulpverlening aan de jongere (door school, leerplichtambtenaar en/of gespecialiseerde hulpverleningsinstellingen) opdat de voorgestelde (strafrechtelijke) reactie daarop goed aansluit.

De Raad voert de (casus)regie met betrekking tot de instanties die betrokken zijn bij de afhandeling van de strafrechtelijke aanpak van schoolverzuimzaken. Tenslotte coördineert de Raad de tenuitvoerlegging van opgelegde taakstraffen, onder meer in schoolverzuimzaken.

§ 2.2.7 Halt

Na verwijzing door de leerplichtambtenaar (BOA), met instemming van het OM, naar Halt, is het Bureau Halt verantwoordelijk voor het uitvoeren van de Halt-afdoening, die de leerling opgelegd heeft gekregen.

§ 2.2.8 Rechtbank

Wanneer het OM besluit om de leerplichtige en/of diens ouder wegens overtreding van de Leerplichtwet te dagvaarden, zal deze zich dienen te verantwoorden voor de kantonrechter. Om leerplichtzaken goed te kunnen beoordelen is kennis van het jeugdstrafrecht, schoolsystemen en jeugdzorg vereist. Daarnaast vergen deze zaken inzicht in achterliggende problematiek bij schoolverzuim.

Aan deze aspecten kan recht worden gedaan door aparte leerplichtzittingen te houden met een vaste kantonrechter. De voorkeur heeft de behandeling van leerplichtzaken door de kinderrechter als plaatsvervangend kantonrechter. Waar nodig kan dan een civiele beschermingszaak door dezelfde rechter worden behandeld.

§ 2.2.9 De Inspectie Onderwijs

Het toezicht op scholen, waaronder begrepen de handhaving ten aanzien van het tijdig melden door scholen van ongeoorloofd verzuim wordt belegd bij de Inspectie van het Onderwijs³. Het toezicht door

³ De streefdatum voor overgang van het toezicht naar de Inspectie is 1 januari 2011 (onder verwijzing naar het Wetsvoorstel Wijziging van de Leerplichtwet 1969, de Wet educatie en beroepsonderwijs, de Wet op de

de inspectie is risicogericht, de Leerplichtambtenaar vervult een belangrijke rol in het signaleren van scholen die de regelingen voor melden niet nakomen. In de richtlijn van het Ministerie van OCW “Richtlijn VSV en ongeoorloofd verzuim”, is de samenwerking in het handhavingstraject tussen Leerplicht en de Onderwijsinspectie uitgewerkt.

expertisecentra, de Wet op het primair onderwijs, de Wet studiefinanciering 2000, de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten en de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met het treffen van diverse maatregelen ten behoeve van het bestrijden van verzuim en voortijdig schoolverlaten).

3 Soorten verzuim

§ 3.1 Leerplicht en Kwalificatieplicht

Handhaving van de Leerplichtwet omvat de volledige leerplicht en de kwalificatieplicht:

Kinderen moeten vanaf hun vijfde tot hun achttiende verjaardag naar school. De ouders zijn verplicht hiervoor zorg te dragen en zijn mede verantwoordelijk. De leerplichtambtenaar houdt hier toezicht op.

Leerplicht geldt voor kinderen van 5 tot en met 16 jaar. Vanaf de eerste dag van de maand nadat een kind 5 jaar wordt tot het einde van het schooljaar waarin het 16 jaar is geworden of tot het einde van het twaalfde schooljaar. De basisschoolperiode telt mee voor acht jaar, ook als de leerling hier in werkelijkheid korter over gedaan heeft.

De meeste kinderen gaan al naar school als ze 4 jaar zijn. Ze vallen dan nog niet onder de Leerplichtwet. Voor hen gelden wel de regels die de school voert over aanwezigheid en het volgen van het onderwijs. Deze regels gelden ook voor leerlingen die niet (meer) leerplichtig zijn.

Na de leerplicht begint de kwalificatieplicht. Met de kwalificatieplicht wordt de leerplicht verlengd tot de dag dat de leerling een startkwalificatie heeft gehaald of tot de dag dat de leerling 18 jaar wordt.

Een startkwalificatie is een havo-, vwo- of mbo niveau 2, 3, of 4- diploma.

Totdat één van deze twee momenten is bereikt, is de leerling leerplichtig en is de Leerplichtwet van toepassing.

De kwalificatieplicht verplicht alle jongeren een volledig programma van onderwijs te volgen totdat zij een startkwalificatie hebben behaald. De kwalificatieplicht betekent niet altijd vijf dagen per week in de schoolbanken. Het is ook mogelijk om met combinaties van leren en werken aan de kwalificatieplicht te voldoen zoals de beroepsbegeleidende leerweg in het MBO. De kwalificatieplicht geldt volgens **Artikel 4a lid 2 Lpw 1969** niet voor zeer moeilijk lerende kinderen, meervoudig gehandicapte kinderen en kinderen in het bezit van een getuigschrift of een diploma van het praktijkonderwijs.

Wie is verantwoordelijk?

De ouder(s)/verzorger(s) en de leerplichtige jongere vanaf het 12e jaar kunnen worden aangesproken op schoolverzuim.

Art. 2 leden 1 en 3, art. 4a lid 1 en art. 4c lid 1 Lpw 1969.

§ 3.2 Wettelijk verzuim

Wettelijk verzuim is het verzuim waarvan de school verplicht is het te melden aan de leerplichtambtenaar, te weten ongeoorloofd verzuim van 16 uur les of praktijktijd gedurende een periode van vier opeenvolgende lesweken.

Art. 21 Lpw en 21a Lpw 1969.

Wie is verantwoordelijk dat een jongere niet verzuimt?

De verplichting voor de ouder/verzorger om te zorgen dat een jongere als leerling van een school staat ingeschreven, deze school regelmatig bezoekt en dus niet verzuimt, begint op de eerste schooldag van de maand volgende op die waarin de jongere de leeftijd van 5 jaar bereikt.

Art. 2 lid 1 en art. 4a lid 1 Lpw 1969.

Vanaf de leeftijd van 12 jaren is de jongere zelf ook verantwoordelijk om de school waaraan hij als leerling staat ingeschreven geregeld te bezoeken en kan hij verantwoordelijk gehouden worden voor zijn eigen schoolverzuim.

Art. 2 lid 3 en art. 4c lid 1 Lpw 1969.

§ 3.3 Absoluut verzuim

Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige jongere niet op een school staat ingeschreven.

Art. 2 lid 1 en art. 4a lid 1 Lpw 1969.

Wie is verantwoordelijk?

Voor absoluut verzuim zijn de ouder(s)/verzorger(s) verantwoordelijk, dus kunnen alleen de ouder(s)/verzorger(s) worden vervolgd.

Art. 2 lid 1 en art. 4a lid 1 Lpw 1969.

§ 3.4 Relatief verzuim

Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.

Art. 2 lid 1 en art. 4 lid 1 Lpw 1969.

Relatief verzuim is onder te verdelen in:

- Luxe verzuim
- Signaal verzuim

§ 3.4.1 Luxe verzuim

Luxe verzuim is een vorm van relatief verzuim waarbij zonder toestemming van het hoofd van de school (bij tien schooldagen of minder) dan wel zonder toestemming van de leerplichtambtenaar (bij elf dagen of meer) buiten de vastgestelde schoolvakanties om van school wordt verzuimd, waarbij het eigen belang (vaak ten behoeve van een vakantie) van ouder(s)/verzorger(s) of jongere prevaleert op dat van het schoolbezoek.

Wie is verantwoordelijk?

Ouder(s)/verzorger(s) zijn voor dit verzuim verantwoordelijk.

De jongere wordt in principe niet als verantwoordelijke aangemerkt. Echter, indien de jongere zelf op vakantie gaat (bijv. met vrienden) en er is hierdoor sprake van ongeoorloofd verzuim dan moet de jongere –vanaf 12 jaar- zelf als verantwoordelijke worden aangemerkt.

Dit vormt een uitzondering op het uitgangspunt dat de ouders alleen verantwoordelijk zijn.

Indien de ouder(s)/verzorger(s) deze 16/17 jarige jongere meenemen op vakantie dan blijven zij voor dit verzuim verantwoordelijk, ondanks de leeftijd van de jongere.

Art. 2 lid 1 en 3, art. 4a lid 1 en art. 4c lid 1 Lpw 1969.

§ 3.4.2 Signaal verzuim

Signaal verzuim is een vorm van relatief verzuim, waarbij meermalen sprake is van ongeoorloofde afwezigheid zich uitend in spijbelgedrag zonder dat er sprake is luxe verzuim, maar met een veelal problematische achtergrond.

Wie is verantwoordelijk?

Leerlingen jonger dan 12 jaar zijn niet strafrechtelijk verantwoordelijk, hier zijn de ouders verantwoordelijk.

Bij leerplichtige jongere van 12 jaar en ouder worden zowel de ouder(s)/verzorger(s) als de jongere strafrechtelijk verantwoordelijk gehouden.

Art. 2 leden 1 en 3, art. 4 lid 1 en art. 4c lid 1 Lpw 1969.

Indien zich al op het primair onderwijs terugkerend ongeoorloofd verzuim voordoet als het kind bijvoorbeeld dagen afwezig is of heel vaak te laat op school komt is dit een duidelijk zorgsignaal. Indien ouders hierop worden aangesproken en gewaarschuwd en er geen verbetering optreedt, dient dit besproken te worden in het Zorg en Advies Team. Bij zorgsignalen dient er vanuit het ZAT een melding aan het AMK te volgen. Als een ZAT op het primair onderwijs ontbreekt doet de leerplichtambtenaar zelf een AMK melding. Indien het verzuim blijft voortduren kan proces-verbaal tegen de verantwoordelijke ouder opgemaakt worden. In deze gevallen wordt er niet direct een onderzoek ingesteld door de Raad voor de Kinderbescherming. Het OM kan wel de Raad voor de Kinderbescherming afzonderlijk verzoeken om inlichtingen in te winnen bij BJZ of een onderzoek in te stellen aan de hand van het proces-verbaal opgemaakt tegen de ouders.

§ 3.5 Vrijstelling van leerplicht

Artikel 5 van de Lpw 1969 kent drie gronden voor vrijstelling van de leerplicht als het gaat om de verplichting tot inschrijving bij een school:

- a. de jongere is op lichamelijke of psychische gronden niet geschikt om tot een school onderscheidenlijk een instelling te worden toegelaten;
- b. degene die het gezag over de jongere uitoefent, en degene die zich met de feitelijke verzorging van een jongere heeft belast (verantwoordelijke personen, art. 2 lid 1 Lpw) hebben tegen de richting van het onderwijs op alle binnen redelijke afstand van de woning - of, indien zij geen vaste verblijfplaats hebben, op alle binnen Nederland - gelegen scholen onderscheidenlijk instellingen waarop de jongere geplaatst zou kunnen worden, overwegende bedenkingen;
- c. de jongere staat als leerling van een inrichting van onderwijs buiten Nederland ingeschreven en bezoekt deze inrichting geregeld.

De vrijstelling op grond van artikel 5 sub a Lpw 1969 geeft in de praktijk van handhaving geen aanleiding dit hier te bespreken.

Artikel 5 sub b Lpw 1969.

Als ouders een beroep doen op de vrijstellingsgrond als bedoeld in art 5 onder b Lpw 1969 dienen zij dit te doen door middel van een kennisgeving, die verklaring bevat waaruit de overwegende bedenkingen blijken tegen de richting van het onderwijs op alle binnen redelijke afstand van de woning gelegen scholen (art. 8 lid 1 Lpw 1969).

Volgens de wet mag het kind het jaar voorafgaande aan de kennisgeving niet geplaatst zijn geweest op een school waartegen bedenkingen worden geuit (art 8 lid 2 Lpw 1969).

De leerplichtambtenaar stelt vast of de kennisgeving aan de eisen van de wet voldoet. Als dat zo is ontstaat van rechtswege de vrijstelling. Als niet aan de eisen van de wet wordt voldaan, moet het kind worden ingeschreven op een school. Gebeurt dat niet dan is er sprake van absoluut verzuim dat kan leiden tot rechtsvervolging. De leerplichtambtenaar legt bij twijfel of voornemen tot opmaken proces-verbaal de zaak tijdig voor aan het OM.

In een uitspraak van de HR d.d. 6 juli 2010 (LJN BL 6719) wordt overwogen dat de strafzaak als volgt dient te worden beoordeeld:

“Tot de inwerkingtreding van de wet van 11 april 2001, Stb. 207 (Aanpassing onderwijswetgeving aan derde tranche Awb) voorzag art. 5, aanhef en onder b, Lpw - kort gezegd - in vrijstelling van de inschrijvingsverplichting in geval van overwegend bezwaar tegen de richting van het onderwijs op alle binnen redelijke afstand van de woning gelegen scholen onderscheidenlijk instellingen waarop de jongere geplaatst zou kunnen worden. Bij genoemde wet is de uitdrukking “overwegend bezwaar” slechts om redactionele redenen gewijzigd in “overwegende bedenkingen”. Dat betekent dat de op basis van eerstgenoemd begrip gevormde jurisprudentie na die wetwijziging als volgt moet worden begrepen:

- (i) indien een beroep is gedaan op de vrijstellingsgrond als bedoeld in art. 5, aanhef en onder b, Lpw

dient de rechter te onderzoeken of de bedenkingen de richting van het onderwijs betreffen; blijkens de wetsgeschiedenis heeft de wetgever niet gewild dat de rechter het gewicht van de bedenkingen beoordeelt (vgl. HR 19 februari 1980, NJ 1980, 190);

(ii) onder overwegende bedenkingen tegen de richting van het onderwijs als bedoeld in art. 5, aanhef en onder b, Lpw zijn niet begrepen bedenkingen tegen de soort van het onderwijs, tegen de leerplicht als zodanig of tegen de wettelijke inrichting van het onderwijs (vgl. HR 3 oktober 2000, LJN ZD1985, NJ 2000, 703);

(iii) degene die zich op de vrijstelling beroept, dient - gelet op het voorgaande - duidelijk aan te geven welke zijn bedenkingen zijn tegen het onderwijs op de scholen of instellingen die zich binnen redelijke afstand van zijn woning bevinden en waarop de jongere geplaatst zou kunnen worden, opdat de rechter kan beoordelen of die bedenkingen de richting van het op die scholen of instellingen gegeven onderwijs betreffen (vgl. HR 11 februari 2003, LJN AF0453).

Blijkens de geschiedenis van de totstandkoming van art. 5, aanhef en onder b, Lpw is de daarin opgenomen vrijstellingsgrond in het leven geroepen met het oog op de eerbiediging van ernstige gemoedsbezwaren (Kamerstukken II 1897-1898, 160, nr. 3, p. 4). Mede gelet hierop geeft het oordeel van het Hof dat onder het begrip richting als bedoeld in art. 5, aanhef en onder b, Lpw moet worden verstaan "een fundamentele oriëntatie, ontleend aan een welbepaalde godsdienstige overtuiging of levensbeschouwing", niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting. "

In 2010 aanvaardde de Hoge Raad in dit arrest voor het eerst een definitie van het begrip 'richting'. Al was er tot 2010 geen positieve definitie van het begrip 'richting', wel werd aangenomen dat

- 'richting' godsdienst en levensovertuiging omvatte
- en dat ook openbare en algemeen bijzondere scholen een 'richting' hadden

Zeker zo belangrijk is wat niet als 'richting' wordt aangemerkt, 'de soort van het onderwijs, bezwaren tegen de leerplicht en bezwaren tegen de wettelijke inrichting.' Bezwaren van pedagogisch-didactische aard zijn de belangrijkste categorie die niet wordt geacht op de richting betrekking te hebben, zijn die van pedagogisch-didactische aard. Een prominente vertegenwoordiger daarvan is de voorkeur voor thuisonderwijs in plaats van schoolonderwijs.

De wetgever zag de vrijstelling primair als een persoonlijke gewetenskwestie. Een beroep op richtingbezwaren is dus niet ongeldig omdat de ouders niet zelf tot een erkende geloofsgemeenschap of levensbeschouwelijke groepering behoren.

Holisme en andere aanverwante nieuwe levensovertuigingen

Bij artikel 5 sub b Lpw gaat het om een levensovertuiging die niet per se gebaseerd hoeft te zijn op een kerk of geloofsgemeenschap. Het Holisme kent geschriften waarin de levensovertuiging is uiteengezet als een richtsnoer voor het leven en de wijze waarop kinderen opgevoed en opgeleid dienen te worden. Onder meer in een uitspraak van de kantonrechter in Amsterdam⁴ is bepaald dat de door verdachte aangehaalde 'holistische levensovertuiging' in Nederland voldoende volgelingen kent om in de zin van het begrip 'richting' als voldoende breed verspreid te kunnen gelden.

Evenals bij overige richtingen dient wel beoordeeld te worden dat het gaat om bezwaar tegen de richting van de school en niet om bezwaren, die voortkomen uit een andere pedagogische visie, zie bijvoorbeeld: LJN BM9225, Sector kanton Rechtbank Utrecht.

Advies WBOM (wetenschappelijk bureau OM). Het begrip "richting" en artikel 5 van de Leerplichtwet.

Leerplichtzaken waarin een beroep wordt gedaan op artikel 5 van de Lpw zijn lastig te beoordelen, in verband hiermee is op verzoek van het JeugdOM een advies uitgebracht door het Wetenschappelijk Bureau van het OM over de uitleg van deze bepaling .

⁴ 13/622589-00 d.d. 25 oktober 2002

In het advies wordt vastgesteld dat het begrip 'richting' in andere onderwijswetgeving (de grondwet, de wetgeving over stichting en bekostiging van scholen en de regelingen omtrent vergoedingen voor het leerlingenvervoer) een zodanig andere invulling heeft gekregen, dat deze niet relevant is voor de interpretatie van art. 5 Lpw.

Verder wordt in het advies geconcludeerd dat het belang van de definitie zoals deze door de Hoge Raad werd aanvaard voor de praktijk niet moet worden overschat. In de na het arrest van 6 juli 2010 gewezen jurisprudentie speelt de definitie in elk geval tot op heden geen doorslaggevende rol. Bovendien lijkt de definitie te eng om van toepassing te kunnen zijn bij die richtingbezwaren waarbij openbare en/of 'verwaterde' scholen in aanmerking komen. Wel kan uit het arrest worden afgeleid dat de richting van een school eerder dient te worden afgeleid uit de statuten dan uit de onderwijspraktijk van die school.

De strafzaken waarin een beroep op vrijstelling aan de orde is gaan vooral om de mate waarin de rechter van ouders kan verlangen dat zij hun richtingbezwaren concretiseren. Enerzijds mag de rechter het gewicht van de aangevoerde bedenkingen niet toetsen, maar anderzijds moet hij wel beoordelen of die bedenkingen betrekkingen hebben op de richting. Volgens de Hoge Raad moet de ouder daartoe concretiseren welke bedenkingen hij heeft tegen de scholen die zich binnen redelijk afstand van zijn woning bevinden.

Omdat de concretisering ten dienste staat van de beoordeling van de rechter of de bezwaren richtingbezwaren zijn, is in de rechtspraak te zien dat naarmate het voor de rechter minder evident is dat een bezwaar betrekking heeft op de richting van een school, hogere eisen aan de toelichting worden gesteld.

Het komt regelmatig voor dat de ouder een beroep op art. 5, onder b, Lpw onderbouwt met weinig meer dan de redenering: mijn levens- of geloofsovertuiging is X, de scholen in de buurt zijn niet van richting X, dus heb ik richtingbezwaren tegen alle scholen in de buurt.⁵

Al zijn er rechters die daarmee genoegen nemen, het ligt meer voor de hand dat verlangd wordt dat betrokken ouder onderbouwt waarom zijn overtuiging zich in concreto niet verdraagt met de grondslag van de betreffende scholen. Vervolgens kan echter in sommige gevallen een minimale toelichting volstaan om duidelijk te maken dat de bezwaren de richting betreffen. Dat betekent dat de deur wijd open staat voor degene die de richtingbezwarenprocedure wil misbruiken om thuisonderwijs te geven, zeker wanneer de rechter zich terughoudend opstelt om niet (de schijn te wekken) het gewicht van de bezwaren te toetsen.

Uit het arrest van de Hoge Raad van 6 juli 2010 blijkt in ieder geval dat de Hoge Raad de rechter ruim baan geeft om – indien deze dat nodig acht - ten behoeve van de toetsing of van richtingbedenkingen sprake is, van de verdachte te verlangen dat hij zijn bedenkingen toelicht en concretiseert.

Art 8 lid 2 Lpw1969

In uitspraken van kantonrechters is een aantal malen geoordeeld dat het vereiste van artikel 8 lid 2 Leerplichtwet strijdig zou zijn met artikel 9 EVRM dat tevens de vrijheid omvat om van godsdienst of overtuiging te veranderen. Deze lijn werd echter in hoger beroep bij de gerechtshoven nimmer bevestigd.

In een recente uitspraak is nogmaals uitdrukkelijk bepaald dat de inperking op grond van artikel 8 van de Leerplichtwet niet strijdig is met het EVRM, zie Gerechtshof Amsterdam d.d. 21 juni 2010 LJN BN 1448.

⁵ In dit verband zij ook verwezen naar het in de inleiding van dit advies aangehaalde citaat van Sperling en Storimans over ouders die schijnbaar alleen om aanspraak te kunnen maken op vrijstelling van de inschrijvingsplicht er toe overgaan 'te verklaren dat ze aanhanger zijn van een godsdienst of levensovertuiging, althans een 'richting', die nog niet in het Nederlandse scholenbestand vertegenwoordigd is.'

Over artikel 8 Lpw werd door het WBOM een advies uitgebracht, drie vragen over de Leerplichtwet, d.d. 26 oktober 2011 met als conclusie dat er geen sprake is van strijdigheid met het EVRM.

In de uitspraak van de Hoge Raad d.d. 15 februari 2011, LJN BM 6898 wordt dit verweer uitdrukkelijk verworpen:

Ingevolge art. 8.1 Lpw kan een beroep op vrijstelling op grond van art. 5.b Lpw slechts worden gedaan indien de kennisgeving de verklaring bevat dat tegen de richting van het onderwijs op alle binnen redelijke afstand van de woning gelegen scholen waarop de jongere geplaatst zou kunnen worden, overwegende bedenkingen bestaan, doch volgens het tweede lid is deze verklaring niet geldig indien de jongere in het jaar, voorafgaande aan de dagtekening van de kennisgeving, geplaatst is geweest op een school van de richting waartegen bedenkingen worden geuit. N.a.v. het vierde en vijfde middel overweegt de HR: Gelet op de in Nederland bestaande vrijheid van ouders hun kinderen de school van hun keuze dan wel een zelf opgerichte school waar volgens hun godsdienstige of levensbeschouwelijke opvattingen wordt lesgegeven, te doen bezoeken, en in aanmerking genomen voorts de vrijheid van ouders hun kinderen na schooltijd en in het weekend onderwijs te laten volgen dat in overeenstemming is met hun opvattingen, maakt in een geval als het onderhavige art. 8.2 Lpw geen inbreuk op de door art. 9.1 EVRM en art. 2 Eerste Protocol EVRM gewaarborgde rechten. De enkele omstandigheid dat - naar de verdachte heeft aangevoerd - de school waarvan de richting aansluit bij haar levensbeschouwing, niet binnen een redelijke afstand van haar woning is gelegen, noopt niet tot een ander oordeel. De HR merkt voorts nog op dat, anders dan de middelen veronderstellen, de omstandigheid dat ouders op grond van art. 9 EVRM de vrijheid hebben om hun - al dan niet gewijzigde - godsdienst of levensbeschouwing in het onderwijs aan hun kinderen tot uitdrukking te (laten) brengen en dat de overheid volgens art. 2 Eerste Protocol EVRM het recht van ouders om zich van dat onderwijs dat overeenstemt met hun eigen godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging te verzekeren, dient te eerbiedigen, niet tot gevolg heeft dat ingeval zich binnen redelijke afstand van de woning niet een school bevindt waar onderwijs wordt gegeven dat overeenstemt met hun eigen godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging, zij zijn vrijgesteld van de in art. 2 Lpw bedoelde inschrijfplicht en dat zij gerechtigd zijn hun kind uitsluitend huisonderwijs te (laten) geven, noch dat de overheid gehouden is om een binnen redelijke afstand van de woning gelegen school van de door die ouders gewenste godsdienstige of levensbeschouwelijke richting op te richten.

Beleid OM in zaken waarin een beroep op vrijstelling 5 sub b Lpw aan de orde is.

Het advies van het WBOM en verschillende recente uitspraken van gerechtshoven hebben duidelijk gemaakt dat er nauwelijks aanknopingspunten zijn onder de huidige wettelijke regeling om misbruik van vrijstellingen van de leerplicht op grond van 5 sub b Lpw tegen te gaan. Een terughoudend vervolgingsbeleid is daarom aangewezen. Enkel indien zonder meer duidelijk is dat er oneigenlijke gronden zijn voor het beroep op vrijstelling zal vervolging aan de orde zijn. Dit zal bijvoorbeeld ouders betreffen die onverbloemd aangeven thuisonderwijs te willen geven.

Een te laat gedaan beroep op vrijstelling waarbij dus niet is voldaan aan artikel 8 Lpw dient wel te worden afgewezen. Opmaken van proces-verbaal en vervolging is dan aan de orde.

Artikel 5 sub c Lpw 1969

Bij een beroep op vrijstelling op grond van art 5 sub c Leerplichtwet dient een verklaring overgelegd te worden van het hoofd van de school waaruit blijkt dat de leerling staat ingeschreven en de school regelmatig bezoekt, art. 9 Lpw. De kennisgeving dient tijdig, elk jaar voor 1 juli te worden gedaan, art. 6 lid 2 sub b Lpw.

In een uitspraak van de kantonrechter Zwolle-Lelystad d.d. 21 november 2008 kwam de vraag aan de orde of hierbij ook sprake zou mogen zijn van 'virtueel onderwijs', het volgen van lessen via internet. Dit betrof Clonlara, een school in Michigan (VS) die onderwijs aanbiedt via internet. De kantonrechter oordeelde:

“Denkbaar is dat, met behulp van de vandaag de dag bestaande talrijke, goedkope, gemakkelijk bereikbare en kwalitatief zo hoogwaardige communicatiemogelijkheden op afstand, invulling kan worden gegeven aan het vereiste “geregeld bezoeken” zonder fysieke aanwezigheid bij een school daarvoor nodig is. Te denken is daarbij aan beeld en geluidsoverdracht via de PC, het voorleggen en bewerken van opdrachtdocumenten via de mail of via inlog mogelijkheden op een computersysteem de [van de] school.”

Dit oordeel lijkt echter een zeer ruime interpretatie van de wet. De leerplichtwet heeft niet enkel tot doel het volgen van lessen verplicht te stellen. Het daadwerkelijk bezoeken van de school werd eveneens beoogd, onder meer met het oog op de pedagogische ontwikkeling, waarbij de omgang met leeftijdgenoten van belang is.

In de uitspraak van het Hof Den Bosch, LJN: BW4064, d.d. 26 april 2012 wordt het volgen van virtueel onderwijs dan ook onvoldoende bevonden om te voldoen aan de leerplichtwet. Het Hof oordeelt dat virtueel bezoek van een inrichting van onderwijs in het buitenland geen ‘geregeld bezoek’ oplevert, de vrijstelling is niet van toepassing. Zie in dit verband ook het advies van het WBOM inzake artikel 8 Leerplichtwet.

§ 3.6 Vrijstelling van schoolbezoek.

De Leerplichtwet kent daarnaast gronden voor vrijstelling van geregeld schoolbezoek op grond van **artikel 11 Lpw 1969**, indien:

- a. de school onderscheidenlijk de instelling is gesloten of het onderwijs is geschorst;
- b. bij of op grond van algemeen verbindende voorschriften is het bezoeken van de school onderscheidenlijk de instelling verboden;
- c. de jongere is bij wijze van tuchtmaatregel tijdelijk de toegang tot de school onderscheidenlijk de instelling ontzegd;
- d. de jongere is wegens ziekte verhinderd de school onderscheidenlijk de instelling te bezoeken;
- e. de jongere is wegens vervulling van plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging verhinderd de school onderscheidenlijk de instelling te bezoeken;
- f. de jongere kan vanwege de specifieke aard van het beroep van één van de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen (degene die het gezag over de jongere uitoefent, en degene die zich met de feitelijke verzorging van een jongere heeft belast) slechts buiten de schoolvakanties met hen op vakantie gaan;
- g. de jongere is door andere gewichtige omstandigheden verhinderd de school onderscheidenlijk de instelling te bezoeken.

§ 3.6.1 Vrijstelling vanwege ziekte

Op grond van artikel **11 d Lpw 1969** is een kind dat ziek is vrijgesteld van schoolbezoek. Slechts onder omstandigheden kan ongeoorloofd schoolverzuim worden aangenomen.

Controle ziekteverzuim

Ziek zijn is lastig aan te tonen, niet voor alles ga je naar een dokter. De wetgever heeft daar in de leerplichtwetgeving rekening mee gehouden. Een mededeling is voldoende (art 12 LPW 1969: een bericht binnen twee dagen na het ontstaan van de verhindering). Doet de leerplichtige of zijn ouder dat niet, dan verschuift de bewijslast: degene die zich beroept op de verhindering moet dan bewijzen dat hij door ziekte verhinderd was deel te nemen aan het onderwijs. Meestal neemt de school de mededeling voor kennisgeving aan, ook als deze te laat komt.

Problemen ontstaan pas als veelvuldig ziekmeldingen gedaan worden, waarbij twijfel ontstaat over de verklaring van het ziek zijn. Is de jongere wel echt ziek of wordt de absentie, misschien wel spijbelen, afgedekt door de ouders/verzorgers?

Daar is een rol weggelegd voor de jeugdarts van de GGD, deze rol wordt beschreven in de “Landelijke handreiking voor een integrale aanpak van schoolziekteverzuim bij kinderen en jongeren, **Snel terug naar school is beter**”.

De school is verantwoordelijk voor het doorlopen van het hieronder beschreven stappenplan of, als er geen contract is met de GGD, dat een vergelijkbare regeling tot stand komt.

De school is dus de eerste instantie die vraagtekens kan gaan zetten bij ziekmeldingen. Als een advies van de schoolarts niet leidt tot stoppen van het verzuim en er een vermoeden rijst dat ziekte niet de oorzaak is van het verzuim, dan kan de school de jongere en zijn ouders opdracht geven duidelijkheid te verschaffen in de oorzaken van het ziekteverzuim (de omkering van de bewijslast ex art 12 LPW69). Weigert een jongere of zijn ouders de medewerking aan die controle, dan weet de school dat een melding van ongeoorloofd verzuim op zijn plaats is. De leerplichtambtenaar kan dan in de tweede ronde een zelfde insteek kiezen: uitgaan van de mededeling dat de jongere ziek (is geweest), maar dat zulks controleerbaar moet worden gemaakt door een bezoek aan de arts, die over de oorzaak van de verhindering en de gegrondheid van die verhindering mededelingen kan doen aan de school of de leerplichtambtenaar.

In het proces-verbaal dient uiteen gezet te worden waar de vermoedens op gebaseerd zijn dat er niet daadwerkelijk sprake is van ziekte. Denk hierbij aan de omstandigheden als: zeer vage klachten, te late meldingen, elders waargenomen, altijd ziek bij bepaalde lessen of op bepaalde dagen, etc.

Resumerend:

Stappenplan indien er twijfel bestaat omtrent de geoorloofdheid van het verzuim vanwege ziekte.

1. Verzuimgesprekken op school, waarbij ouders worden betrokken.
2. Er volgt en verwijzing naar de jeugdarts of schoolverpleegkundige GGD. Indien verzuim niet stopt kan de school de jongere en de ouders vragen duidelijkheid te verschaffen over de oorzaak van het verzuim
3. Er volgt een melding ongeoorloofd verzuim bij de leerplichtambtenaar. De leerplichtambtenaar kan alsnog naar de jeugdarts verwijzen en bij gebrek aan medewerking of blijvende twijfel omtrent het verzuim proces-verbaal opmaken.

§ 3.6.2 Vrijstelling vanwege plichten in verband met godsdienst of levensovertuiging

Op grond van artikel **11 e Lpw** is in bepaalde gevallen vrijstelling van schoolbezoek vanwege godsdienst of levensovertuiging mogelijk.

In artikel 6 van de Grondwet wordt gesteld dat eenieder recht heeft zijn godsdienst of levensovertuiging vrij te belijden, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet. In de Leerplichtwet heeft dit grondrecht zijn vertaling gekregen in artikel 11 aanhef sub e in verband met artikel 13 en 13b. Het grondrecht heeft de vorm van een beroep op vrijstelling van de verplichting op grond van de Leerplichtwet.

Met het vervullen van de plichten in een ver buitenland zal vaak sprake zijn van absentie die langer duurt dan strikt noodzakelijk voor het vervullen van de verplichting zelf. Een beroep op vrijstelling ex artikel 11 sub e gaat dan over in een verzoek tot vrijstelling ex artikel 11 sub g Lpw, de gewichtige omstandigheden.

Hierbij zou dan als uitgangspunt gehanteerd kunnen worden dat er getoetst mag worden door het hoofd van de school (bij verlof < 10 dagen) of de leerplichtambtenaar (bij verlof > 10 dagen) indien het gaat om een langer durende absentie dan noodzakelijk voor het vervullen van de verplichting zelf.

Het bezoek aan een ver buitenland om inhoud te geven aan de vervulling van een verplichting is geen vrijbrief voor weken of maandenlange afwezigheid.

Hierbij kunnen de volgende spelregels gehanteerd worden voor het bijwonen van begrafeningen en -rituelen:

Indien het betreffende familielid behoort tot de 1^e, 2^e of 3^e graad van het kind op wie de aanvraag betrekking heeft is in principe de 10-dagenregeling van toepassing. De aanvraag kan dan behandeld worden door het hoofd van de school. Mocht de aanvrager kunnen aantonen dat de 10-dagenregeling niet toereikend is, dan kan er gekeken worden naar de kortst mogelijke periode boven de tien dagen. Hiervan kan sprake zijn indien in het land waar men naar toe wil de inlandse verbinding slecht, lang of moeilijk te bereiken is waardoor men gedwongen wordt ook in dit land nog dagen te moeten reizen.

Nederland kent voor Roma en Sinti slechts één bedevaart, namelijk die naar Roermond. De datum voor deze bedevaart wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Het deelnemen aan een bedevaart is weliswaar geen verplichting die voortvloeit uit een geloof of levensovertuiging maar er is wel degelijk sprake van een religieuze grondslag. Geadviseerd wordt om voor het verzoek voor de bedevaart naar Roermond artikel 13 Lpw 1969 toe te passen, dat ziet op de plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging.

Onder verwijzing naar Bijlage II.

§ 3.6.3 Vrijstelling vanwege vakantie buiten de schoolvakanties vanwege beroep van één van de ouders (artikel 11 onder f Lpw 1969)

In **artikel 13a Lpw 1969** is het volgende bepaald:

1. Een beroep op vrijstelling wegens vakantie van de jongere, bedoeld in **artikel 11, onder f**, kan slechts worden gedaan indien het hoofd van de school op verzoek van de in **artikel 2, lid 1 en artikel 4a, lid 1 Lpw 1969**, bedoelde personen (degene die het gezag over de jongere uitoefent, en degene die zich met de feitelijke verzorging van een jongere heeft belast) verlof heeft verleend dat de jongere voor de duur van het verlof de school onderscheidenlijk de instelling niet bezoekt.
2. Verlof als bedoeld in het eerste lid kan door het hoofd van de school slechts eenmaal voor ten hoogste tien dagen per schooljaar worden verleend en kan geen betrekking hebben op de eerste twee lesweken van het schooljaar. Het verlof, bedoeld in de eerste volzin, kan aan de jongere die kwalificatieplichtig is slechts worden verleend tot een evenredig deel van het aantal dagen dat hij op grond van **artikel 4c** verplicht is onderwijs te volgen.

Het hoofd van de school kan ten aanzien van dezelfde jongere wegens de in het eerste lid bedoelde omstandigheden voor ten hoogste tien dagen per schooljaar verlof als bedoeld in artikel **13a lid 1 Lpw 1969** verlenen.

Bij het begrip “specifieke aard van het beroep” dient met name te worden gedacht aan seizoensgebonden werkzaamheden, resp. werkzaamheden in bedrijfstakken die een piekdruk kennen, waardoor het voor het gezin feitelijk onmogelijk is om in die periode een vakantie op te nemen. Het moet redelijkerwijs voorzien zijn (en/of worden aangetoond) dat een vakantie in de schoolvakanties tot **onoverkomelijke bedrijfseconomische problemen** zal leiden. Slechts het gegeven dat gedurende de schoolvakanties een belangrijk deel van de omzet wordt behaald is onvoldoende.

§ 3.6.4 Bijzonder verlof en wereldreizen

Op grond van **artikel 11 g Lpw 1969**, zijn in bepaalde situaties bijzondere vormen van verlof toegestaan, zoals verhuizing, ziekte of huwelijk van bloed- en aanverwanten e.d.

Het gaat hier om ‘andere gewichtige omstandigheden’. Dit zijn externe omstandigheden die veelal buiten de wil of invloedssfeer van de ouders of leerlingen zijn gelegen.

Artikel **11 g Lpw 1969** biedt **geen** mogelijkheden voor het verlenen van verlof in verband met wereldreizen en sabbaticals.

Aanvragen voor langdurig verlof in verband met een wereldreis of sabbatical kunnen op grond van de Leerplichtwet niet worden toegekend. In de rechtspraak is uitgemaakt dat er geen sprake is van “gewichtige redenen”. In deze situaties dient dus proces-verbaal opgemaakt te worden en zal het OM vervolgen.

Indien ouders voor langere tijd in het buitenland verblijven, kunnen zij de leerling wel uitschrijven bij school en inschrijven bij een school in het buitenland (niet zijnde een wereldschool). Zij zijn dan niet in overtreding. Er dient daarbij een verklaring van het hoofd van de betreffende school overlegd te worden dat de leerling is ingeschreven en de school daadwerkelijk bezoekt.

Onder verwijzing naar bijlage III.

4 Het stappenplan onderzoek schoolverzuim

In dit hoofdstuk wordt eerst geschetst welke activiteiten door de leerplichtambtenaar verricht dienen te worden na het constateren van schoolverzuim. Na een algemeen deel worden per verzuimsoort de specifiek te verrichten extra handelingen beschreven.

Vervolgens worden algemene richtlijnen gegeven voor processen-verbaal en vervolgingsbeslissingen van het OM.

Het belangrijkste onderscheid in verzuimsoorten is het verzuim van de verplichting tot inschrijving (Absoluut Verzuim) en het verzuim tegen de verplichting tot regelmatig schoolbezoek (Relatief Verzuim). Binnen Relatief Verzuim worden soorten verzuim onderscheiden die een verschillende onderliggende reden hebben en (dus) een andere aanpak vragen: signaal verzuim, luxe verzuim of veelvuldig te laat komen. Binnen Absoluut Verzuim wordt een dergelijk onderscheid niet gemaakt. Ook hier echter vragen verschillende oorzaken om verschillende vormen van aanpak.

§ 4.1 Constatering schoolverzuim: hoe te handelen

Absoluut verzuim:

Er is sprake van absoluut verzuim wanneer een leerplichtige of kwalificatieplichtige jongere niet is ingeschreven bij een school.

De Leerplichtwet legt aan scholen de verplichting op de leerplichtambtenaar kennis te geven van in- en uitschrijvingen van leerlingen. Het bestuur is belast met de controle of jongeren die als ingezetene in de basisadministratie persoonsgegevens zijn ingeschreven en nog leerplichtig zijn, als leerling van een school zijn ingeschreven. Bij vermoeden van absoluut verzuim is een aantal uitkomsten mogelijk:

- de leerplichtige verblijft zonder ouder in het buitenland en bezoekt daar een school: een schoolverklaring van de betreffende school moet door de in Nederland verblijvende ouder overlegd worden, anders pv opmaken;
- de leerplichtige verblijft vermoedelijk met ouders in het buitenland:
 - het gezin is uitgeschreven: vervolging heeft geen zin; er hoeft geen proces-verbaal te worden opgemaakt;
 - het gezin is niet uitgeschreven: de zaak melden bij bevolkingsregister voor onderzoek (door leerplichtambtenaar) en bij Sociale Verzekeringsbank voor mogelijk kinderbijslagfraude, alleen bij zogenaamde ‘hoppers’ (paar maanden in Nederland, paar maanden in het buitenland) vervolgen;
- de leerplichtige wordt thuis gehouden: altijd vervolgen (dagvaarding);
- fout in administratie of registratie: niet vervolgen.

Om een goede inschatting te kunnen maken, welke van bovengenoemde situaties aan de orde is, stelt de leerplichtambtenaar een onderzoek in; dat bestaat onder meer in huisbezoek, onderzoek door bevolkingsregister en informeren bij Sociale Verzekeringsbank of Gemeentelijke Sociale Dienst.

Indien er sprake is van een leerling, die plotseling niet meer op school verschijnt, zonder dat school geïnformeerd is over verhuizing of overgang naar een andere school dient eveneens een onderzoek ingesteld te worden. Indien niet valt te achterhalen waar de leerling verblijft en er zorgen zijn over de situatie van de leerling verdient het aanbeveling een melding van vermissing te doen bij de politie. De politie kan in overleg met het OM een onderzoek instellen om te achterhalen waar de leerling verblijft.

Relatief verzuim:

Zodra de school verzuim constateert dient de school dit verzuim te berichten aan de ouders van de leerling. Bij verzuim (ongeeoorloofd verzuim van meer dan 16 uur les of praktijktijd gedurende een periode van vier opeenvolgende lesweken, **art. 21, lid 1 en 21a, lid 1 Lpw 1969**) moet de school direct melding doen aan de leerplichtambtenaar.

Bij een verzuimmelding aan de leerplichtambtenaar moet worden aangegeven wie hiervoor binnen de school verantwoordelijk is. Hierna worden ouders en leerling door de leerplichtambtenaar uitgenodigd voor een gesprek om onderzoek te doen.

Op veel scholen is een Zorg en Advies Team (ZAT) aanwezig. In dit team worden zorgleerlingen besproken. De leerplichtambtenaar die verbonden is aan de school als –vast- contactpersoon is ook vaste deelnemer in dit team. Uit dit team kunnen dus ook verzuimsignalen komen.

Indien er sprake is van veelvuldige ziekmeldingen, kan dit aanleiding zijn tot verder onderzoek of er toch sprake is van ongeoorloofd verzuim (onder verwijzing naar § 3.6.1).

§ 4.1.1 Het stappenplan

Als er verzuim is geconstateerd op school, gaat het stappenplan in werking.

Stap 1: Interventie school
Stap 2: Brief van de leerplichtambtenaar
Stap 3: Onderzoek leerplichtambtenaar
Stap 4: Vervolg stappen: waarschuwing, zorgmelding, Halt of proces-verbaal

Stap 1: Interventie school + disciplinaire maatregel

- Indien de school verzuim constateert, dient de school actie te ondernemen om dit verzuim te stoppen. Hierbij kan gedacht worden aan een disciplinaire maatregel. Tevens dienen afspraken gemaakt te worden tussen de leerling, ouders en school.
- De school meldt in ieder geval onverwijld aan de leerplichtambtenaar als er sprake is van wettelijk verzuim: ongeoorloofd verzuim van 16 uur les of praktijktijd gedurende een periode van vier opeenvolgende weken, **art. 21a lid 1 en art. 21 lid 2 Lpw 1969**.
- De school meldt het verzuim door middel van een digitale melding van de Kennisgeving Ongeoorloofd verzuim (KOV) aan DUO. Bij PO en speciaal onderwijs wordt de melding tot 2012 gedaan aan de leerplichtambtenaar. In de melding moet te vinden zijn wat school zelf heeft gedaan om het verzuim te stoppen en wat daarvan de resultaten waren⁶
- Als er eerder verzuim is geweest kan het ook worden gemeld als urgent. Als dit het geval is, wordt in beginsel proces-verbaal opgemaakt.

Stap 2: Brief van de leerplichtambtenaar

- Na de melding van school aan de leerplichtambtenaar volgt overleg tussen de leerplichtambtenaar en de school. Eventuele onduidelijkheden worden opgehelderd.
- De leerplichtambtenaar stuurt een informatiebrief/ waarschuwingsbrief naar de ouders en de jongere. In deze brief staat:
 - Dat schoolverzuim niet geoorloofd is;
 - Het advies contact op te nemen met de school als dit nog niet eerder is gebeurd.
 - Dat deze brief gezien kan worden als een eerste waarschuwing van de leerplichtambtenaar en dat het verzuim dient te stoppen. In deze fase wordt het onderzoek door de Leerplichtambtenaar opgestart, er is dus nog niet geconstateerd dat er sprake is van een overtreding. Pas na het gesprek zal kunnen blijken of er sprake is van een overtreding.
 - Een uitnodiging aan de leerling en de ouders voor een gesprek met de leerplichtambtenaar.

Stap 3: Onderzoek leerplichtambtenaar

De leerplichtambtenaar start een onderzoek naar de oorzaak van het verzuim, **art. 22 Lpw**.

⁶ De (digitale) melding van ongeoorloofd verzuim hoeft niet getekend te zijn, als het uiteindelijke proces-verbaal dat aan het OM verzonden wordt door de BOA / leerplichtambtenaar maar wel getekend is.

- De leerplichtambtenaar benadert de school, de ouders, de leerling en eventueel andere instantie(s) die bij de leerling is (zijn) betrokken.
- Als er niet wordt gereageerd door ouders en leerling, behoort ook een huisbezoek tot de mogelijkheden.
- Onderzocht wordt of er inderdaad sprake is van (ongeoorloofd) verzuim. De leerplichtambtenaar stelt eerst vast of er sprake is van een vrijstelling (zie § 3.6)
- Als het verzuim ongeoorloofd is:
 - Wordt onderzocht wat de redenen zijn van dit verzuim.
 - Wordt bekeken wat er moet worden gedaan om het verzuim te beëindigen.
 - Wordt er eventueel een waarschuwing gegeven.
- Mogelijk moet er een hulpverleningstraject worden ingegaan. De leerplichtambtenaar kent dan de mogelijkheden hiervoor en de weg die moet worden bewandeld.
- Met school maakt de leerplichtambtenaar dan afspraken over de te volgen stappen.
- De gemaakte afspraken worden (schriftelijk) bevestigd naar leerling en ouders, met de waarschuwing dat bij voortdurend verzuim proces-verbaal zal worden opgemaakt.
- Bij recidive wordt eveneens proces-verbaal opgemaakt.

Stap 4: Vervolgstappen: Waarschuwing, zorgmelding, Halt of proces-verbaal

- Indien de lpa concludeert dat het verzuim is geëindigd, zal een officiële waarschuwing volgen (de waarschuwing moet gericht zijn op een volgend verzuim).
- Door de leerplichtambtenaar kunnen de volgende acties worden ondernomen.

1. De lpa kan een zorgmelding doen. Een dergelijke melding is een mogelijkheid als er sprake is van een zorgelijke situatie of wanneer vrijwillige hulpverlening niet wordt geaccepteerd.

- In de eerste plaats wordt gemeld aan Bureau Jeugdzorg of het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK).

- De regie blijft vervolgens bij de leerplichtambtenaar. Deze bewaakt of er binnen 1 maand na de zorgmelding hulpverlening op gang komt en of het schoolverzuim wordt beëindigd.

2. De leerplichtambtenaar kan zelfstandig of na tussenkomst van het OM de jongere naar Halt verwijzen of proces-verbaal opmaken.

Bij keuze voor 1:

Indien hulpverlening of civiele maatregelen na uiterlijk 2 maanden (nog) niet tot resultaat hebben geleid:

- Dient altijd melding aan het OM plaats te vinden.

de leerplichtambtenaar zelfstandig of na tussenkomst van het OM de ere naar Halt verwijzen of proces-verbaal opmaken.

§ 4.1.2 Extra stap bij luxe verzuim: Onderzoek leerplichtambtenaar

Aanvraag / afwijzing verlof

- De leerplichtambtenaar gaat na of er extra verlof is aangevraagd en of deze aanvraag vervolgens is geweigerd of (gedeeltelijk) is toegestaan, al dan niet onder bepaalde voorwaarden. En checkt of deze afwijzing conform de wet is
 - Een verlofaanvraag dient altijd schriftelijk ingediend te zijn en de afwijzing (en toekenning) van de directeur dient eveneens altijd schriftelijk te gebeuren. Daarbij dienen de ouder(s)/verzorger(s) gewezen te zijn op de bezwaar- en beroepsmogelijkheden. De schriftelijke aanvraag, (gedeeltelijke) afwijzing of toekenning -al dan niet onder bepaalde voorwaarden- dient, indien wordt overgegaan tot opmaken van een proces-verbaal, altijd als bijlage aan het proces-verbaal te worden toegevoegd.

- Indien een aanvraag onverhoopt mondeling is aangevraagd en/of mondeling (gedeeltelijk) is afgewezen of toegekend al dan niet onder bepaalde voorwaarden, dient dit in het onderdeel bevindingen van het proces-verbaal te worden opgenomen. Het hoofd van de school dient op deze handelwijze gewezen te worden.
- De leerplichtambtenaar stelt onderzoek in naar mogelijk ongeoorloofd schoolverzuim bij eventuele andere leerplichtige kinderen binnen het gezin. Bij de scholen dient te worden nagegaan of er bij die kinderen ook sprake was van ongeoorloofd luxe verzuim.
- Wanneer de kinderen niet op dezelfde school zitten, dient met de collega-leerplichtambtena(a)r(en) van de andere scho(o)l(en) afgesproken te worden welke leerplichtambtenaar verder gaat met het onderzoek naar het mogelijk ongeoorloofd luxe verzuim binnen het gezin.

Oproepen voor verhoor

Indien er naar aanleiding van bovenstaand onderzoek een vermoeden van ongeoorloofd luxe verzuim bestaat, worden de ouder(s)/verzorger(s) op dezelfde datum, voor alle kinderen en door dezelfde leerplichtambtenaar opgeroepen en zo mogelijk in één keer verhoord over alle kinderen.

Er kunnen zich daar twee situaties bij voordoen, te weten:

<p>Ouder(s)/verzorger(s) verschijnen niet op de afspraak: er wordt proces-verbaal opgemaakt.</p> <p>Ouder(s)/verzorger(s) verschijnen op de afspraak:</p> <p>De leerplichtambtenaar hoort de ouder/verzorger die is verschenen (als beiden zijn verschenen hoort de leerplichtambtenaar beide ouders/verzorgers) en accepteert het verweer, gestaafd met bewijzen. Het dossier wordt gesloten.</p> <p>De leerplichtambtenaar hoort de ouder/verzorger die is verschenen (als beiden zijn verschenen hoort de leerplichtambtenaar beide ouders) en accepteert het verweer niet. De leerplichtambtenaar maakt proces-verbaal op, dan wel overlegt met het OM.</p>

Standaardverweren bij niet op tijd terugkeren van vakantie

De ervaring leert dat ouders/verzorgers bij luxe verzuim veelvuldig een eensluidend verweer voeren omtrent het niet op tijd terugkeren van de vakantie.

Hieronder volgt een aantal standaard verweren met daarbij enkele adviezen hoe ermee om te gaan.

I. Opa/oma/familielid overleden

Verlof wordt verleend als sprake is van overlijden van bloed-/aanverwanten tot en met de 3^e graad.

Vraag naar een overlijdensakte om na te gaan of het verhaal klopt.

Daarbij is een termijn van twee weken redelijk, tenzij de ouder(s)/verzorger(s) aan kunnen tonen dat zij door overmacht niet binnen die termijn aan het gevraagde kunnen voldoen. Denk aan een traag werkend ambtelijk apparaat in het betreffende land of iets dergelijks, maar wees hierbij kritisch.

Is er na die twee weken geen reactie gekomen van de ouder(s)/verzorger(s) dan moet dit in het proces-verbaal worden opgenomen en kan het worden ingestuurd.

Let erop of de datum van overlijden overeenkomt met de verklaring van de ouder(s)/verzorger(s) en vraag om reisbescheiden/vliegtickets/stempels in paspoorten in verband met controle van data.

II. Moeder/vader/kind(eren) is/zijn op vakantie ziek geworden

Het moet gaan om zeer ernstige ziekte van kind(eren) of ouder(s)/verzorger(s) waarmee het/de kind(eren) op vakantie is/zijn, waardoor de zieke niet mag/kan reizen. Dit moet blijken uit een doktersverklaring.

Er dient schriftelijk bewijs in de vorm van een doktersverklaring of ziekenhuisverklaring door de ouder(s)/verzorger(s) te worden overgelegd. Hier kan een termijn van twee weken in acht worden genomen. Tevens geldt dat als de ouder(s)/verzorger(s) kunnen aantonen dat zij door overmacht niet binnen die termijn aan het gevraagde kunnen voldoen, de termijn verlengd kan worden.

Let bij doktersverklaringen op de aard van de ziekte/het ongeval en het reisadvies van de dokter. Denk om vertaling van de stukken!
Controleer reisbescheiden/vliegtickets/paspoorten op data: komen de data overeen met de verklaring van de ouder(s)/verzorger(s)?
Indien doktersverklaringen evident valselijk lijken te zijn opgemaakt. Beschrijf dit in het proces-verbaal. Waaruit blijkt het vermoeden dat het een valselijk opgemaakt exemplaar betreft?

III. Autopech op terugweg naar Nederland

Vraag om een rekening van de garage en check de datum (denk om vertaling stukken!). Komt deze datum overeen met de verklaring van de ouder(s)/verzorger(s)?
Het gezin moet met het plannen van de terugreis rekening houden met vertragingen (in welke vorm dan ook). Dit moet door de ouders/verzorgers ingecalculereerd worden. Devies: vertrek op tijd vanaf de vakantiebestemming.

- Controleer reisbescheiden op de geplande terugreis. Klopt de datum van de geplande terugreis met de verklaring van de verdachte? Heeft het gezin er alles aan gedaan om de terugkomst te bespoedigen (uitgekeken naar een ander vervoermiddel)? Hoe lang heeft het totale verzuim geduurd. Is dit proportioneel?

IV. Vliegtuig was overboekt

Pas in het vakantieland krijgen ouder(s)/verzorger(s) te horen dat de terugreis onmogelijk is in verband met overboeking/faillissement o.i.d.

In dit geval dienen de tickets te worden overgelegd en gecontroleerd op de oorspronkelijke terugreisdatum. Was dit tijdig in verband met het begin van de eerste schooldag na de vakantie?
Ouder(s)/verzorger(s) moeten kunnen aantonen dat er geen alternatief was om op tijd naar huis terug te kunnen keren.

Tevens zullen ouder(s)/verzorger(s) een bewijs van de vliegtuigmaatschappij moeten kunnen overleggen waaruit blijkt dat het vliegtuig daadwerkelijk overboekt was/de maatschappij failliet is gegaan of een bewijs welke anderszins de verklaring van de ouders staft.

§ 4.2 Vervolgingsbeslissing

§ 4.2.1 Algemeen

Het OM is verantwoordelijk voor de strafrechtelijke handhaving van de Leerplichtwet en beslist derhalve over de vervolging van de leerling en/of de ouders/verzorgers.

In elk arrondissement worden leerplichtzaken besproken in het justitieel casuoverleg Jeugd (JCO) of een zogenoemde ‘leerplichtdriehoek’. Hieraan nemen deel het Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en leerplichtambtenaar.

In dit justitieel casuoverleg of deze ‘leerplichtdriehoek’ wordt door het OM bepaald of de jongere wordt vervolgd, en zo ja, wanneer deze op een officierszitting of kantonrechterzitting moet verschijnen.

Uitgangspunt bij de vervolging is de Richtlijn voor strafvordering “Strafrechtelijke aanpak Schoolverzuim” (onder verwijzing naar bijlage I).

Hieronder worden richtlijnen gegeven voor de vervolgsbeslissing bij de verschillende soorten verzuim.

Het is de beslissing van het OM of één of beide ouders worden vervolgd. De leerplichtambtenaar geeft in het proces-verbaal of een of beide ouders als verdachte aan, het OM beslist wie vervolgd wordt.

Uitgangspunt is dat één ouder wordt vervolgd vanuit de gedachte dat een eventuele boete het gehele gezin treft en het dus overbodig is om twee keer vervolging in te stellen. Indien uit de achterliggende

problematiek blijkt dat beide ouders een rol spelen bij het verzuim, kan dit wel een reden zijn om beide ouders te dagvaarden.

§ 4.2.2 Absoluut verzuim

Bij absoluut verzuim dienen de ouder(s) / verzorger(s) altijd gedagvaard te worden.

§ 4.2.3 Signaal verzuim

In **artikel 21 en 21a Lpw 1969** is een exacte norm vastgesteld voor meldingsplicht van scholen: indien een leerling zonder geldige reden 16 uur les- of praktijktijd gedurende een periode van vier opeenvolgende weken verzuimt

Het OM hanteert de volgende uitgangspunten:

- Bij verzuim vanaf deze ondergrens tot maximaal 10 dagen: Halt. Hierbij dient te zijn voldaan aan de voorwaarden voor Halt, zie § 4.4.1.
- Indien niet aan de Halt-voorwaarden is voldaan of bij verzuim langer dan 10 dagen volgt een OM afdoening of dagvaarding. Hierbij wordt de duur van het verzuim en de mate van zorg afgewogen, zie § 4.5 en 4.6.
- Bij recidive: proces-verbaal opmaken en dagvaarden.

§ 4.2.4 Regelmatig te laat komen

Het OM vervolgt niet indien er sprake is van schoolverzuim van minder dan 16 uur les of praktijktijd gedurende een periode van vier opeenvolgende weken.

Schoolverzuim onder deze grens hoeft niet door het hoofd van de school gemeld te worden aan de leerplichtambtenaar. Ook als dat wel gebeurt, hoeft dit verzuim niet door de leerplichtambtenaar aan het OM gemeld te worden.

Indien blijkt dat een leerplichtige jongere minder dan 16 uur les of praktijktijd gedurende een periode van vier opeenvolgende weken verzuimt, maar wel regelmatig te laat komt, lesuren overslaat en/of dagdelen verzuimt, kan het wenselijk zijn om deze jongere direct tot de orde te roepen. Dit vergt in eerste instantie maatregelen van de school. Indien beginnend schoolverzuim wordt gemeld bij de leerplichtambtenaar, kan deze de leerling naar Halt verwijzen, mits blijkt dat de school voldoende maatregelen heeft genomen en deze niet tot resultaat hebben geleid (onder verwijzing naar § 4.4.1). Indien Halt mislukt wordt direct proces-verbaal opgemaakt.

§ 4.3 Het proces verbaal

§ 4.3.1 Algemeen

De kern van het proces-verbaal is het chronologische relaas met feitelijkheden over de gebeurtenissen (beknopt maar volledig weergegeven). Dit relaas dient een originele handtekening van de leerplichtambtenaar / BOA te bevatten.

In het proces-verbaal vermelden of er sprake is van absoluut of relatief verzuim

Als bijlagen moeten in ieder geval worden bijgevoegd:

- De kennisgeving van ongeoorloofd verzuim / digitale melding DUO.
- Uittreksel GBA.
- Uitdraai gezinssamenstelling.
- Indien er sprake is van een voogd: uittreksel uit het voogdijregister.
- Kopie legitimatiebewijs.

Voor het opmaken van het proces-verbaal wordt gebruik gemaakt van het model proces-verbaal opgenomen in bijlage IV.

§ 4.3.2 Specifiek: luxe verzuim

Indien er proces-verbaal wordt opgemaakt ter zake van luxe verzuim, dient de leerplichtambtenaar de volgende extra aandachtspunten in acht te nemen:

- Aangeven welke ouder als verdachte is aangemerkt en waarom
- Indien er overgegaan wordt tot het opmaken van proces-verbaal dan dient er één proces-verbaal voor het hele gezin te worden opgemaakt.
- In dit proces-verbaal dient duidelijk te worden aangegeven waarom bij een verweer of beroep op bepaalde omstandigheden toch proces-verbaal wordt opgemaakt (zie ook 4.1.2.)
- Checklist luxe verzuim

Verzuimstaat DUO of een verklaring van de school.

Verzuimperiode.

Indien er meerdere leerplichtige kinderen in het gezin zijn, deze kinderen bij verzuim ook in het proces-verbaal opnemen, bij geen verzuim dit omschrijven in “Bevindingen”.

Aanvragen voor extra verlof en de afwijzing (indien aanwezig) en omschrijving hiervan in “Bevindingen” (ook indien mondeling geschied).

Verhoor verdachte (vermelden of tolk nodig is).

Bij geboorteplaats buiten Nederland in “Bevindingen” opnemen of verdachte de Nederlandse taal goed beheerst.

Vermelding van eerder begane overtreding van de Leerplichtwet indien er sprake is van recidive. Wat is er toen met het verzuim gebeurd?

Bewijsstukken (zoals doktersverklaring/rekening garage bij autopech e.d.) in vertaalde vorm.

§ 4.3.3 Specifiek: Signaalverzuim

Indien er proces-verbaal ter zake van signaalverzuim wordt opgemaakt, dient de leerplichtambtenaar onderstaande extra aandachtspunten mee te nemen:

Checklist signaalverzuim

Verzuimmelding met exacte verzuimdagen (uitdraai digitale melding, handtekening is niet vereist)

Een verklaring namens de school.

Verzuimperiode, klas en schoolniveau vermelden

Verhoor jongere en ouder (vermelden of tolk nodig is)

Voor ouder(s) bepalen of zij getuige zijn of verdachte, verwijt onderbouwen.

Een uittreksel uit bevolkingsregister (GBA).

Indien er sprake is van recidive: vermelding van de eerder begane overtreding van de Leerplichtwet. Wat is er toen met het verzuim gebeurd?

Aangeven of er onderzoek is gedaan naar de schoolgang van de andere leerplichtige jongeren binnen het gezin en wat de uitkomst van dit onderzoek is.

Beschrijving van de geleverde inspanningen na de melding van het verzuim op het gebied van hulpverlening of andersoortige bemoeienissen teneinde het ongeoorloofde schoolverzuim op te heffen. Geef de informatie kort en feitelijk weer met vermelding van de bron.

Aangeven of er een zorgmelding is gedaan bij Bureau Jeugdzorg of anderszins.

Het proces-verbaal dient door het OM ontvangen te zijn binnen de maximale termijn van 1 maand na het verhoor van verdachte.

Indien deze termijn wordt overschreden, dient dit met redenen omkleed in het proces-verbaal te worden aangegeven.

§ 4.4 HALT-afdoening

§ 4.4.1 Voorwaarden

De Halt-regeling is bedoeld voor leerlingen met beginnend verzuim, die wel duidelijk zijn aangesproken en gewaarschuwd door de school en waarbij de school zelf maatregelen heeft genomen en ten minste de ouders heeft gewaarschuwd. Bepalend is dus of er al meerdere keren is verzuimd en tegelijkertijd dat nog geen sprake is van langdurig structureel zorgelijk verzuim.

De volgende voorwaarden zijn van toepassing:

1. De jongere is leerplichtig;
2. De jongere is minimaal twaalf jaar;
3. De jongere verzuimt ongeoorloofd meerdere uren/dagen per week of maand;
4. Het verzuim kan de jongere worden verweten (de leerplichtambtenaar dient dit verwijt zo volledig mogelijk vast te leggen in zijn verslag);
5. Er is geen sprake van een ernstig motivatiegebrek of langdurig c.q. blijvend verzuim;
6. Er is geen hulpverleningsaanbod noodzakelijk ter zake psychische / psychiatrische problematiek;
7. De jongere is niet eerder voor spijbelen naar Halt verwezen en voldoet overigens aan de criteria voor Halt (geen eerder misdrijf-procesverbaal naar het OM);
8. De jongere en de ouders stemmen in met de Halt-afdoening (dit impliceert dus tevens dat er contact is geweest met jongere en ouders door de leerplichtambtenaar. Dit contact dient te worden vastgelegd in het verslag);

Minimum verzuim: vanaf 9 uren verzuim of vanaf 12 keer te laat komen, indien maatregelen van school verzuim niet hebben gestopt.

Maximum verzuim: maximaal 60 uur of 60 keer te laat komen.

Het heeft de voorkeur als verzuim eenmaal is gemeld, dat verzuim nog hetzelfde schooljaar af te handelen.

Uitgangspunt is dat het verzuim plaats vindt in een aangesloten periode van een schooljaar. Indien een leerling al is gewaarschuwd en maatregelen zijn genomen, wordt er in het nieuwe schooljaar niet met een schone lei begonnen, maar kan er bij herhaald verzuim, direct naar HALT worden verwezen.

Strafmaatrichtlijnen⁷

Uniforme strafmaten Halt-afdoening

factor/ delict	omschrijving	uren		
leeftijd	12-13 jaar	+0		
	14-15 jaar	+2		
	16-17 jaar	+4		
leerplicht- verzuim	Strafmaat voor uren verzuim:		Strafmaat voor aantal keer te laat komen	
	0 tot 5 uur	+ 2	0 tot 10	+ 2
	6 tot 10 uur	+ 4	11 tot 20	+ 4
	11 tot 15	+ 6	20 tot 30	+ 6
	16 tot 20	+ 8	30 tot 40	+ 8
	20 tot 30	+ 10	40 tot 50	+ 10
	30 tot 40	+ 12	50 tot 60	+ 12
	40 tot 50	+ 14		
	50 tot 60	+ 16		

Recidiveregeling

Voor de overtredingen van de Leerplichtwet waarvoor naar Halt kan worden verwezen op grond van het Besluit Aanwijzing Halt-feiten geldt dat:

- slechts één keer voor leerplicht-overtredingen naar Halt kan worden verwezen;
- na twee eerdere geslaagde Halt-afdoeningen voor andere overtredingen en/of vuurwerkdelicten mag nog één verwijzing naar Halt volgen;
- de Leerplichtambtenaar, zoals bepaald in de Handleiding strafrechtelijke aanpak schoolverzuim, het OM om toestemming vraagt voor de Halt-verwijzing (zodat het OM de justitiële documentatie van de jongere kan verifiëren).

Te laat regeling

Vanaf **12** keer te laat komen, **kan** de leerling naar Halt worden verwezen. In het reglement van de school dient deze regeling te zijn opgenomen.

Voordat naar Halt wordt verwezen, dient:

- De school een waarschuwingsbrief naar de ouders te hebben gestuurd.
- De leerplichtambtenaar een waarschuwing te hebben gegeven.
- Het te laat komen na deze waarschuwingen te zijn doorgegaan.

§ 4.4.2 Procedure

1. De leerplichtambtenaar ontvangt de verzuimmelding via de gebruikelijke route(DUO), het betreft een verzuimuitdraai van de school van de jongere, die aan de criteria voor een Halt-verwijzing voldoet.

⁷ Afkomstig uit de Richtlijn Strafvordering Jeugdigen, 01 augustus 2009

2. De leerplichtambtenaar (BOA) gaat een gesprek aan met de jongere over de Halt-verwijzing en laat de jongere op de Halt-verwijzing een handtekening zetten voor toestemming. Als de ouder niet aanwezig is bij het gesprek (bijvoorbeeld tijdens een gesprek op school de jongere uit de klas gehaald wordt) belt de leerplichtambtenaar de ouder voor telefonische toestemming.
In de Halt-verwijzing (het mini-PV) wordt ook vermeld dat de ouder telefonisch om toestemming is gevraagd en wanneer dat gebeurd is.
Aan de jongere wordt een brief meegegeven, gericht aan ouders, waarin staat dat hun zoon / dochter wordt verwezen naar Halt, nadat het OM heeft gecheckt of de jongere voor Halt in aanmerking kan komen.
In deze brief staan ook de consequenties bij het niet nakomen van de afspraken beschreven. In het (telefoon-) gesprek met ouders kan men benoemen dat er een brief meegegeven wordt.
3. Er wordt contact opgenomen met het OM om na te gaan of de jongere in aanmerking komt voor de Halt-verwijzing: binnen 24 uur (op werkdagen) faxt het OM terug.
4. De HALT verwijzing wordt naar Halt gefaxt, nadat deze is ondertekend door een buitengewoon opsporingsambtenaar.
5. Leerplichtambtenaar licht de school in (als het goed is, is de Halt-verwijzing al besproken met de contactpersoon van de school nadat het verzuim is ontvangen).
6. De afloop wordt door Halt gemeld aan de leerplichtambtenaar en de zaak wordt afgeboekt.
7. De leerplichtambtenaar licht de school na definitieve afloop schriftelijk in (bij een positieve afloop wordt dit ter kennisname aan de school medegedeeld; bij een negatieve afloop wordt direct melding ongeoorloofd verzuim aan de school gevraagd, zodat er Proces-verbaal opgemaakt kan worden).

Onder verwijzing naar bijlage V.

§ 4.4.3 Halt niet gestart of mislukt

Indien de Halt-afdoening mislukt, moet een “gewoon” proces-verbaal opgemaakt worden.

Indien de jongere of ouder geen toestemming geeft voor Halt, wordt een “gewoon” proces-verbaal opgemaakt.

Indien de jongere tijdens de Halt-afdoening doorgaat met schoolverzuim is de Haltstraf mislukt. Als sprake is van een enkele keer een paar minuten te laat komen, mag met een waarschuwing en het afmaken van de Haltstraf worden volstaan.

§ 4.5 OM-afdoening

§ 4.5.1 Criteria

- De jongere is leerplichtig;
- De jonger is minimaal twaalf jaar;
- De jongere verzuimt ongeoorloofd een of meer uren per week of per maand;
- Het verzuim kan de jongere worden verweten (de leerplichtambtenaar dient dit verwijt zo volledig mogelijk vast te leggen in zijn verslag);
- Er is geen sprake van een ernstig motivatiegebrek of langdurig c.q. blijvend verzuim;
- Er is geen hulpverleningsaanbod noodzakelijk ter zake psychische/psychiatrische problematiek;
- De jongere heeft niet eerder een oproep voor een gesprek in het kader van het OvJ-model gehad en is niet eerder gedagvaard voor de kantonrechter in verband met schoolverzuim.

§ 4.5.2 Procedure

In het casusoverleg met leerplicht en Raad voor de Kinderbescherming is de zaak besproken. De Raad voor de Kinderbescherming formuleert haar advies en het OM beslist uiteindelijk over de afdoening. Wordt besloten tot een afdoening via het Officiers-model dan wordt in het casusoverleg een datum bepaald waarop de Officiers-zitting zal plaatsvinden. Het OM schrijft de zaak in en zorgt ervoor dat de jongere en zijn ouders worden opgeroepen voor het gesprek. Het gesprek wordt vervolgens gehouden door een medewerker van het OM.

§ 4.5.3 Sancties

Het uitgangspunt is dat de jongere een werkstraf of leerstraf krijgt; er is immers geconstateerd dat er geen sprake is van achterliggende problematiek. Verschijnt de jongere niet op gesprek of komt hij/zij de gemaakte afspraken niet na dan zal de zaak op korte termijn worden voorgelegd aan de kantonrechter. Bij jongeren van 16 of 17 jaar, die al deels werken, kan een boete opgelegd worden.

- Werkstraf tot maximaal 40 uur;
- Leerstraf tot maximaal 40 uur;
- Combinatie werkstraf(fen) en/of leerstraf(fen) tot maximaal 40 uur;
- Boete
- Begeleiding jeugdreclassering (maatregel hulp & steun) voor een periode van ten hoogste zes maanden;

Voor sancties tegen de ouders wordt verwezen naar de Richtlijn voor strafvordering “Strafrechtelijke aanpak schoolverzuim” (bijlage I).

§ 4.6 Afdoening kantonrechter

§ 4.6.1 Criteria

- De jongere is leerplichtig;
- De jonger is minimaal twaalf jaar;
- De jongere verzuimt ongeoorloofd een of meer uren per week of per maand;
- Het verzuim blijft voortduren, bijvoorbeeld omdat hulpverlening niet tot gewenst resultaat heeft geleid (de leerplichtambtenaar dient dit zo volledig mogelijk vast te leggen in zijn verslag);
- Er is (mogelijk) sprake van een ernstig motivatiegebrek of langdurig c.q. blijvend verzuim;

- Er is (mogelijk) hulpverleningsaanbod in een gedwongen kader noodzakelijk in verband met psychische/psychiatrische problematiek;

Voor sancties tegen de ouders wordt verwezen naar de Richtlijn voor strafvordering “Strafrechtelijke aanpak schoolverzuim” (bijlage I).

§ 4.6.2 Uitgangspunten

Voor overtredingen van de Leerplichtwet is de kantonrechter bevoegd, maar het is niet wenselijk leerplichtzaken tegelijkertijd met reguliere overtredingen te behandelen.

De arrondissementen dienen zo veel mogelijk aparte leerplichtzittingen te plannen met een vaste rechter.

Naast een kinderrechter als vaste kantonrechter, is het gewenst dat vanuit het OM een gespecialiseerde jeugdofficier van justitie de leerplichtzitting doet. Daarnaast is een medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming aanwezig en desgewenst de desbetreffende leerplichtambtenaar. Het OM geeft bij de behandeling ter zitting en de eis aandacht aan de achterliggende problematiek.

Overwogen kan worden om de zaak bepaald aan te houden om de hulpverlening en schoolgang te bewaken, na een bepaalde termijn kan dan bij een positief resultaat de zitting met een voorwaardelijke straf afgesloten worden.

Uitgangspunt strafmaten:

(voorwaardelijke) leer- en werkstraffen tot 80 uur
Begeleiding door jeugdreclassering

Vanwege de achterliggende problematiek bij schoolverzuim kan het nodig zijn erkende interventies zoals MST (Multi Systeem Therapy) en FFT (Functional Family Therapy) in te zetten. Een OTS of maatregel jeugdreclassering bieden hiertoe mogelijkheden.

Bij zeer ernstige problematiek kan een gedragsdeskundig onderzoek overwogen worden. Geadviseerd wordt bij leerplichtzaken een aangepaste vraagstelling te hanteren.

Onder verwijzing naar Bijlage VI.

§ 4.6.3 Doorlooptijden

Voor de berechting van jeugdige verdachten zijn normen geformuleerd voor de doorlooptijden, de zogenoemde Kalsbeeknormen. Tijdige berechting van jeugdigen is van belang om effect van de strafrechtelijke procedure te bewerkstelligen. De volgende normen zijn van belang voor de leerplichtzaken.

- Leerplichtambtenaar: Het proces-verbaal is binnen 1 maand na het 1^e verhoor bij het OM binnen.
- OM: Na ontvangst van het proces-verbaal wordt de zaak binnen 2 maanden beoordeeld en ingepland op zitting.
- ZM berechting binnen 6 maanden na eerste verhoor.

5 Bijlagen

Bijlage 1 RICHTLIJN VOOR STRAFVORDERING STRAFRECHTELIJKE AANPAK SCHOOLVERZUIM

Categorie	:	Strafvordering
Rechtskarakter	:	Aanwijzing i.d.z.v. artikel 130 lid 4 Wet RO
Afzender	:	College van procureurs-generaal
Adressaat	:	Hoofden van parketten
Registratienummer	:	2010R021
Datum vaststelling	:	13-12-2010
Datum inwerkingtreding	:	01-01-2011
Geldigheidsduur	:	31-12-2014
Publicatie Staatscourant	:	2010, 20479
Vervallen	:	Richtlijn voor strafvordering strafrechtelijke aanpak schoolverzuim (2007R004)
Relevante beleidsregels OM	:	Aanwijzing strafrechtelijke aanpak schoolverzuim (2010A034)
Wetsbepalingen	:	artt. 26 en 27 LPW
Jurisprudentie	:	--
Bijlagen	:	--

ACHTERGROND

Op 1 januari 2011 is een geactualiseerde versie van deze richtlijn in werking getreden. De kwalificatieplicht, die inhoudt dat jongeren van 16 en 17 jaar volledig leerplichtig zijn, zolang zij geen startkwalificatie hebben behaald wordt niet meer apart genoemd de richtlijn. Zolang namelijk niet is voldaan aan de kwalificatieplicht, loopt de leerplicht gewoon door. Tot het 18de jaar kunnen jongeren en hun ouders daarom worden aangesproken op verzuim; het gaat hier immers om minderjarige jongeren. De wetsartikelnummers zijn nu ingevoegd bij absoluut en relatief verzuim.

Voorts zijn de boetebedragen voor luxe verzuim aanzienlijk verhoogd, omdat gebleken is dat in bepaalde gevallen onvoldoende afschrikwekkende werking uitgaat van de tot nu toe gehanteerde boetebedragen. Bij de overige boetebedragen zijn de bedragen geïndexeerd met 15 % conform de door de minister voorgestelde verhoging per 1 januari 2011 waarbij de tarieven conform het Kader voor strafvordering zijn afgerond.

Wat betreft het signaalverzuim worden bepaalde leerstraffen niet meer genoemd, omdat ze inmiddels niet meer bestaan of omdat ze niet zijn erkend (zoals de leerstraf 'ouders present'). Er wordt nu verwezen naar wel erkende interventies.

Bij de taakstraffen is een maximum aangegeven om landelijk rechtsgelijkheid te bewerkstelligen; het gebruikelijk aantal uren taakstraf voor leerplicht bleek namelijk erg uiteen te lopen.

BESCHRIJVING

In deze richtlijn voor strafvordering zijn het strafvorderings- en transactiebeleid bij overtreding van de Leerplichtwet 1969 vastgelegd.

Leerplicht

Absoluut verzuim

Een jongere staat niet ingeschreven als leerling van een school overeenkomstig de bepalingen van de Leerplichtwet 1969. (art. 2, lid 1 en art 4a lid 1 Leerplichtwet 1969) normadressaat: ouder/verzorger van minderjarige jongere, meerderjarige jongere.

Relatief verzuim

Een jongere bezoekt na inschrijving school niet geregeld. (art. 2, lid 1 en 3, art 4a lid 1 en art 4c Leerplichtwet 1969). Normadressaat: ouder/verzorger.

Een jongere die de leeftijd van 12 jaar heeft bereikt bezoekt na inschrijving school niet geregeld. (art. 2, lid 3 Leerplichtwet 1969). Normadressaat: jongere ouder dan 12 jaar.

Transactiebedragen/Eis ter zitting

1. Uitgangspunt

Uitgangspunt is dat één ouder/verzorger wordt vervolgd, te weten degene die is gehoord dan wel de ouder/feitelijk verzorger die in het bevolkingsregister als gezinshoofd wordt aangemerkt. Bij co-ouderschap dient per verzuim beoordeeld te worden of één of beide ouders worden vervolgd

2. Transactiebedragen / Eis ter zitting

Afwijken van de richtlijn is mogelijk, maar zal dan gemotiveerd moeten worden.

3. Absoluut verzuim (art. 2, lid 1 j° art. 26 Leerplichtwet 1969) (ouder/verzorger)

Eerstpleger:	Dagvaarden Eis ter zitting minimaal €280
Recidive (binnen vijf jaar) 1 maal:	Dagvaarden Eis ter zitting + 50% , één week hechtenis voorwaardelijk, proeftijd 2 jaar
meermalen:	Dagvaarden Eis ter zitting + 100% , één week hechtenis onvoorwaardelijk + tenuitvoerlegging van een evt eerder opgelegde voorwaardelijke hechtenis

4. Relatief verzuim (art. 2 lid 1 j° art. 26 Leerplichtwet 1969)

4.1 Luxeverzuim (ouder/verzorger)

Eerstpleger:	Transactie € 75 per kind per dag maximum eerste week €425 (per gezin) maximum bij twee weken €750 (per gezin) Dagvaarden - indien transactie niet is betaald, Eis ter zitting 20% boven het transactiebedrag - indien langer is verzuimd dan twee weken.
Recidive (binnen vijf jaar) 1 maal:	Dagvaarden Eis ter zitting + 50% per kind per dag maximum eerste week €550 (per gezin) maximum bij twee weken €850 (per gezin) in ernstige gevallen voorwaardelijke hechtenis met proeftijd twee jaar
meermalen:	Dagvaarden Eis ter zitting + 100% per kind per dag maximum eerste week €1100 (per gezin) maximum bij twee weken €1700 (per gezin) in ernstige gevallen onvoorwaardelijke hechtenis

4.2 Signaalverzuim

A. Beginnend verzuim

Beginnend verzuim tot maximaal 10 dagen	t.a.v. minderjarige/leerplichtige > 12 jaar: Halt-afdoening
---	---

B. Signaalverzuim

1^e proces-verbaal:

t.a.v. **ouder/verzorger:** Dagvaarden

Eis ter zitting **minimaal €140**

t.a.v. minderjarige leerplichtige:

- werkstraf of leerstraf tot maximaal 40 uur

- maatregel hulp en steun voor 6 maanden

- geldboete indien jongere werk of inkomsten heeft.

uitdrukkelijk wordt in overweging gegeven bij verbetering van de situatie de kantonrechter te verzoeken de zaak aan te houden of een voorwaardelijke straf op te leggen, teneinde aldus druk op de ketel te houden

Recidive (binnen vijf jaar)

1 maal:

t.a.v. **ouder/verzorger:** Dagvaarden

Eis ter zitting minimaal + **50%** en voorwaardelijke hechtenis met proeftijd twee jaar

t.a.v. **minderjarige/leerplichtige > 12 jaar:**

- werk of leerstraf tot maximaal 80 uur,

- begeleiding door de jeugdreclassering.

Vanwege achterliggende problematiek kan het nodig zijn erkende interventies, zoals MST (Multi System Therapy) of FFT (Functional Family Therapy) in te zetten via de maatregel Jeugdreclassering.

- indien de jongere werk of inkomsten heeft, geldboete (transactie)

meermalen:

t.a.v. **ouder/verzorger:** Dagvaarden

Eis ter zitting minimaal + **100%** en onvoorwaardelijke hechtenis

5. Schoolhoofden (art. 13a, lid 2, artikel 14, lid 3, eerste volzin, art. 18, art. 21 en art. 27, lid 3 Leerplichtwet 1969)

Eerstpleger:

Dagvaarden

Eis ter zitting **€1100**

afhankelijk van persoonlijke omstandigheden deels voorwaardelijk

Recidive (binnen vijf jaar)

1 maal:

Dagvaarden

Eis ter zitting + **50%** evt. TUL

meermalen:

Dagvaarden

Eis ter zitting + **100%**

OVERGANGSRECHT

Deze richtlijn geldt voor feiten gepleegd vanaf de datum van inwerkingtreding.

Bijlage II: Religieuze feestdagen

Volgens de leerplichtwet dient een verlofaanvraag op religieuze gronden, beschouwd te worden als een mededeling van de ouder(s)/verzorger(s) aan de directeur van de school. Er is dus geen sprake van het al of niet verlenen van verlof door de directeur of leerplichtambtenaar, een mededeling volstaat.

Werkwijze omgaan met verlof bij (niet christelijke) religieuze feestdagen in het PO en VO:

- Alleen voor religieuze feestdagen wordt volstaan met een kennisgeving, niet voor culturele feestdagen (de Leerplichtwet '69 spreekt slechts over godsdienst/levensovertuiging)

Chinese feestdagen
Chinees Nieuwjaar
Islamitische feestdagen
Offerfeest
Suikerfeest
Hindoe feestdagen
Holifeest
Diwalifeest
Krishna Janamashtmi
Navratri (alleen de laatste dag)
Maha Shivratri
Joodse feestdagen
Paasfeest (Pesach)
Wekenfeest (Sjawoe'ot)
Joods Nieuwjaar (Rosh Hasjana)
Grote verzoendag (Jom Kipoer)
Loofhuttenfeest (Soekot)
Slotfeest (Sjemini Atseret)
Vreugde der Wet (Simchat Tora)

- Het Offerfeest kan 3 dagen duren, de imam laat weten dat leerplichtige kinderen het feest ook alleen de eerste dag kunnen vieren en daarna weer naar school kunnen gaan
- Het Suikerfeest bestaat uit één dag
- Het Paasfeest bestaat uit tweemaal 2 dagen
- Het Loofhuttenfeest bestaat uit éénmaal 2 dagen + éénmaal 3 dagen
- Carnaval is geen religieuze feestdag
- De exacte data van de Islamitische feestdagen zijn pas kort voor de viering bekend en verschillen per land, dit in verband met de stand van de maan in de diverse thuislanden.

Bijlage III: Richtlijnen afhandeling aanvragen Extra verlof

In de voorkomende gevallen **kan** extra verlof worden gegeven voor de hierna genoemde periode:

- Voor verhuizing: maximaal 1 schooldag
- Voor het voldoen aan wettelijke verplichtingen, voor zover dit niet buiten de lesuren kan geschieden: geen maximale termijn
- Voor het bijwonen van het huwelijk van bloed- of aanverwant tot en met de 3^e graad;
in Nederland maximaal 1-2 schooldagen
in het buitenland maximaal 5 schooldagen

Soort bewijs: trouwkaart (indien twijfelachtig kopie trouwakte)

- Bij ernstige levensbedreigende ziekte zonder uitzicht op herstel van bloed- of aanverwant tot en met de 3^e graad: geen maximale termijn

Soort bewijs: doktersverklaring waar ernstige ziekte uit blijkt

- Bij overlijden van bloed- of aanverwant;
in de 1^e graad maximaal 5 schooldagen
in de 2^e graad maximaal 2 schooldagen
in de 3^e en de 4^e graad maximaal 1 schooldag
in het buitenland: 1^e t/m 4^e graad maximaal 5 schooldagen

Soort bewijs: rouwkaart (indien twijfelachtig akte van overlijden)

- Bij 25, 40 of 50 jarig ambtsjubileum en het 12 ½, 25, 40, 50 en 60 jarig huwelijksjubileum van ouder(s)/verzorger(s) of grootouders: maximaal 1 schooldag
- Voor andere naar het oordeel van de directeurs/leerplichtambtenaren gewichtige omstandigheden: geen maximale termijn vastgesteld

Daarbij geldt het volgende:

- Verlofaanvragen dienen schriftelijk en ten minste acht weken van tevoren bij de directeur/leerplichtambtenaar te worden ingediend. Indien deze termijn niet is aangehouden, moet door de aanvrager worden beargumenteerd waarom dit niet is gebeurd.
- Er kunnen voorwaarden gesteld worden aan het toekennen van verlof (b.v achteraf tonen van bepaalde bescheiden)
- De toestemming of afwijzing moet schriftelijk worden vastgelegd en in geval van afwijzing goed worden gemotiveerd door directeur/leerplichtambtenaar.
- Verlof moet altijd zo kort mogelijk worden gehouden
- Alle aanvragen dienen, voor zover in redelijkerwijze mogelijk, te worden vergezeld van bewijsmiddelen
- Indien de leerplichtambtenaar over gaat tot het opmaken van een proces-verbaal dan dient hij/zij de door verdachte aangeleverde bewijsstukken in een andere taal te allen tijde te laten vertalen (behalve als in Frans, Duits, Engels)
- Verlof vanwege gewichtige omstandigheden **kan** ook worden toegekend in eerste twee weken na de zomervakantie, hier moet spaarzaam mee worden omgegaan

In de volgende gevallen wordt zeker *geen* extra verlof gegeven:

- Familiebezoek in het buitenland
- Goedkope tickets in het laagseizoen
- Omdat de tickets al gekocht zijn of omdat er geen tickets meer zijn in de vakantieperiode
- Vakantiespreiding in den lande
- Verlof voor een kind, omdat andere kinderen uit het gezin al of nog vrij zijn
- Eerder vertrek of latere terugkomst in verband met verkeersdrukte
- Samen reizen/in konvooi rijden door bijvoorbeeld de Balkan
- Kroonjaren

Bijlage IV: Model proces-verbaal

ARRONDISSEMENT

Verdacht van vermoedelijke overtreding van artikel 2 en 4 van de Leerplichtwet 1969.
Relatief schoolverzuim

PROCES-VERBAAL LEERPLICHT

Schooljaar:

GEMEENTE

MELDING relatief schoolverzuim

Naar aanleiding van een melding van ongeoorloofd schoolverzuim van het hoofd van de school van [REDACTED], gevestigd te [REDACTED], zijnde een school in de zin van artikel 1 van de Leerplichtwet 1969, is er een onderzoek ingesteld naar het schoolverzuim in de periode van [REDACTED] tot [REDACTED] van het hieronder genoemde leerplichtige kind.

Ik, [REDACTED] leerplichtambtenaar in dienst van de gemeente [REDACTED], belast met de handhaving van de Leerplichtwet, daartoe aangewezen door burgemeester en wethouders, tevens buitengewoon opsporingsambtenaar nummer akte van beëdiging, standplaats [REDACTED], heb in verband met ongeoorloofd schoolverzuim na dit onderzoek vastgesteld dat de jongere zelf verantwoordelijk is voor het schoolverzuim. Voorts heb ik ook vastgesteld dat de ouder(s) verantwoordelijk is / zijn voor het schoolverzuim. Ik heb hem / haar / hen daarop op [REDACTED], te [REDACTED] als verdachten opgeroepen. Leerling en ouders heeft / hebben wel gehoor gegeven aan de oproep. Ik heb medegedeeld dat hij / zij niet tot antwoorden verplicht was / waren.

VERDACHTE

Leerplichtige minderjarige :

Naam minderjarige:
Geboortedatum en plaats:
Adres:
Pc/Woonplaats:
Nationaliteit:

Dit verhoor is wel/niet afgenomen met behulp van een tolk (taal:)

Degene die het gezag over een jongere uitoefent, en degene die zich met de feitelijke verzorging van een jongere heeft belast, is de verantwoordelijke persoon, welke genoemd wordt in artikel 2 van de Leerplichtwet 1969 en is als gevolg daarvan verplicht ervoor zorg te dragen dat zijn/ haar kind als leerling van een school staat ingeschreven en deze school geregeld bezoekt. Aan deze laatste verplichting is niet voldaan, zodat niet anders geconstateerd kan worden dan een gebrek aan zorg voor een geregeld schoolbezoek door het leerplichtige minderjarige kind.

Het wettig gezag ligt bij
De feitelijke verzorging ligt bij .

VERKLARING SCHOOL

Naam: Functie: Datum:

BIJZONDERHEDEN SCHOOLLOOPBAAN/HULPVERLENING/VOOGD

Schoolloopbaan (huidige klas en schoolniveau vermelden):

Gezinssituatie, zijn er problemen in de gezinssituatie bekend?

Hulpverlening. Is er hulpverlening aangeboden en met welk resultaat?

CONTACTEN MET UNIT LEERPLICHT

Eerdere melding(en)/ Eerste melding:

Samenvatting:

Schooljaar:	Periode: tot en met Aantal dagen/uren:
Reden:	Maatregelen school:
Interventie leerplichtambtenaar:	Resultaat:
Schooljaar:	Periode: tot en met Aantal dagen/uren:

Reden:	Maatregelen school:
Interventie leerplichtambtenaar:	Resultaat:

Huidige melding

Schooljaar:	Periode: tot en met Aantal dagen/uren:
Reden:	Maatregelen school:
Interventie leerplichtambtenaar:	Resultaat:

In het kader van de Leerplichtwet is in het verleden wel/niet eerder een proces-verbaal opgemaakt.

Als bijlagen zijn bij dit proces-verbaal toegevoegd:
1 kennisgeving (vermoedelijk) ongeoorloofd schoolverzuim d.d.
2 GBA uitdraai

Ik heb hiervan op ambtseed opgemaakt dit proces-verbaal, dat ik sloot en tekende te _____ op _____

De verbalisant _____, leerplichtambtenaar

Afschrift verstrekt aan de Raad voor de Kinderbescherming.

Bijlage V: Haltverwijzing

HALTVERWIJZING

GEMEENTE

De ambtenaar belast met het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet 1969, daartoe aangewezen door Burgemeester en Wethouders.

Overtreding van art.2 van de Leerplichtwet 1969

Schooljaar : 20 - 20

Naar aanleiding van een melding van schoolverzuim van de directeur van, gevestigd te, zijnde een school in de zin van artikel I van de Leerplichtwet 1969, heb ik, ambtenaar in dienst van de gemeente, belast met de handhaving van de Leerplichtwet, nummer akte van beëdiging, besloten deze zaak af te doen met een Haltafdoening.

Naam en voornamen van het kind: (m/v)
GBA-nr :
Geboortedatum en plaats :
Wonende :
Postcode en woonplaats :
Telefoonnummer :
Nationaliteit :

Overige relevante feiten:

Toestemming jongere : ja / nee dd.
Toestemming ouder(s)/ verzorger(s) : ja / nee dd. Door wie:
Duur schoolverzuim dagen/uren :
Contactpersoon en tel.nr. school :
Reeds aanwezige hulpverlening :

Deze Haltverwijzing is opgemaakt dd. te .

Leerplichtambtenaar

De jongere verklaart accoord te gaan met deze Haltverwijzing.

handtekening jongere

Bijlage VI : Brief psychologisch onderzoek

Aangepaste vraagstelling enkelvoudige leerplichtzaken

In overleg met het NIFP wordt zo dicht mogelijk bij de standaardvraagstelling in jeugdstrafzaken aangesloten. Het onderzoek kan verricht worden door een gedragsdeskundige van het NIFP of de Raad voor de Kinderbescherming.

1. Indien de jeugdige weigert onderzocht te worden, tot welke overwegingen geeft die weigering aanleiding?
2. Is de jeugdige lijdende aan een ziekelijke stoornis en/of gebrekkige ontwikkeling van de geestvermogens en zo ja, hoe is dat in diagnostische zin te omschrijven?
(Hoe is het in dit verband gesteld met de sociaal-emotionele en de cognitieve ontwikkeling van betrokkene; gezien de eventuele schoolkeuze problematiek en met het oog op het vervolgtraject in het onderwijs is uitgebreid intelligentieonderzoek gevorderd; zijn er aanwijzingen voor of is er sprake van psychiatrische problematiek)
3. Hoe was dit ten tijde van het schoolverzuim?
4. Beïnvloedde de eventuele ziekelijke stoornis / gebrekkige ontwikkeling van de geestvermogens de gedragskeuzes, c.q. gedragingen, van de jeugdige ten tijde van het schoolverzuim (zodanig dat het daaruit (mede) verklaard kan worden) ?

Zo ja, kan de deskundige dan gemotiveerd aangeven:

- a. Op welke manier dat geschiedde?
 - b. In welke mate het geschiedde?
- 5a. Welke factoren, voortkomend uit de stoornis van de jeugdige, kunnen van belang zijn voor het voortbestaan van het schoolverzuim?
 - 5b. Welke andere factoren en condities dienen hierbij in ogenschouw te worden genomen?
Valt bijvoorbeeld iets te zeggen over de invloed van medeleerlingen / de groep rondom de jeugdige en / of van de opvoedingsomstandigheden op diens handelen ?
 - 5c. Is iets te zeggen over eventuele onderlinge beïnvloeding van deze factoren en condities?
6. Welke aanbevelingen zijn op basis van het voorgaande te doen ter preventie van het schoolverzuim en ter bevordering van een zo gunstig mogelijke ontwikkeling van de jeugdige en binnen welk (juridisch) kader zou dit gerealiseerd kunnen worden? (Te denken valt aan aangewezen hulpverlening, vervolgtraject in het onderwijs, eventueel beschermingsonderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming met het oog op een civiele maatregel; Ten aanzien van het strafadvies : Bij overtredingen kan alleen een taakstraf, al dan niet voorwaardelijk, of een boete worden opgelegd (art. 77 h. Sr), geen detentiestraf, ook niet voorwaardelijk).
 7. In hoeverre komen uit het onderzoek bevindingen naar voren die niet aan de orde zijn gekomen, maar die wel van belang zijn ten aanzien van een zo gunstig mogelijke ontwikkeling van de jeugdige?

Bijlage VII :Lijst met afkortingen

Afkortingen:	Betekenis:
AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
APJ	Arrondissementaal platform jeugd
Awb	Algemene Wet Bestuursrecht
B&W	Burgemeester en wethouders
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BVE	Beroepsonderwijs en volwasseneducatie
DUO	Dienst uitvoering onderwijs
FFT	Functional Family Therapy
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
HR	Hoge Raad
IB-groep	Informatie- en Beheergroep
Ipa	Leerplichtambtenaar
JCO	Justitieel Casusoverleg
KOV	Kennisgeving ongeoorloofd verzuim
Lpw	Leerplichtwet
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
MST	Multi system Therapy
OC&W	Onderwijs, cultuur en wetenschap
OM	Openbaar Ministerie
OTS	Ondertoezichtstelling
Ovj-model	Officierszitting-model
PO	Primair onderwijs
RMC	Regionaal Meld- en coördinatiepunt (voortijdig schoolverlaten)
Stb	Staatsblad
VO	Voortgezet onderwijs
ZAT	Zorg- en advies Team
ZM	Zittende Magistratuur